नं. २३११

जागदीशी

तैलंग लिप्यां

× × ×

पत्र. २० —— सं.

विषय. वेदान्त शास्त्रं

जागदीपूगीक्रोडपत्रम्

तैलिङ्गभाषा

५३११

5311

तैलङ्गूभाषा

I No. 9.
II No. 10.
F. = 19

వృక్షాంభావవద్ధూమాంభావవత్వే ఖండనమఫలమేవేతి వాచ్యం ఖిలాంది వృత్తిత్వేత్యాదిలుంథకః వస్తుగతిమనురుధ్యోక్తేరిత్యాహుః గదేక్తైనైవ విశేషితత్వాన్న కోంపి దోషః స్వమనియతాంభావాంతాన్మై
క్యేన వృఖిటారిత్వతివ్యాప్తిః మాంశంక్యే వస్తుతోంనిరుక్తవ్యాప్యవకతాంవచ్ఛేదకాంప్రసూర్వనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వాదినాంయుక్తం ముఖ్యశద్యమిత్యంపే సిద్ధాంతితం అధాత్రతాదృశధర్మానవచ్ఛిన్నత్వనివేశనేధూ
మాంభావాంతఃభిన్నప్రధూమత్వేనప్రమేయాంభావస్యప్రతియోగితామాందాయాతివ్యాప్తిర్వారణేపి ధూమాంభావాంతఃభిన్నస్యధూమత్వేనధూమవద్వృత్తిత్వవిశిష్టఘటత్వాభావాంభావస్యప్రసూర్వ
నవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నాయాంఘటత్వాదృశాభావనిష్ఠప్రతియోగితాంతదాశ్రయసామానాధికరణ్యమాందాయాతివ్యాప్తిర్దుర్వారైతి చేన్న వృసూర్వనవృత్తిత్వంనస్వసమానాధికరణత్వేసతిస్వసమా
నాధికరణభేదప్రతియోగితాంవచ్ఛేదకత్వం తుత్వం తుస్వాశ్రయనిష్ఠభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకాంధికరణానిరూపితత్వాంవచ్ఛేదకత్వమేవ తద్ధూమోక్తగఘటాంభావత్వాభావనిష్ఠప్రతియోగితాయాంస్వా
శ్రయవన్నిష్ఠభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యద్ధూమవద్వృత్తిత్వవిశిష్టఘటత్వాభావత్వం వచ్ఛిన్నాధికరణత్వం తన్నిరూపితానవచ్ఛేదకతాదృశవిశిష్టత్వాద్ఘటాభావత్వావచ్ఛిన్నత్వస్య
ఘసూర్వనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వవిరహాన్నాతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం గగనత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావమాందాయోక్తేతి గగనత్వవిశిష్టవాచ్యత్వాభావమాందాయలక్ష్యగమనకథనస్యసందర్భవిరో
ధాపత్తేః గగనవృత్తిత్వవిశిష్టవాచ్యత్వాభావప్రతియోగితాయాముక్తరీత్యా ఘసూర్వనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వాదియోగాత్ గగనవాచ్యత్వోభయాభావమాందాయ కథయిత్వాద్దాభావసం
భవేపిద్రూమాంధ్రత్వాభావాంశ్రస్య ద్రవ్యత్వేన ధూమవద్వృత్తిత్వవిశిష్టద్రవ్యత్వాభావస్యప్రతియోగితాలకభేదాభావాదభిన్నత్వప్రతియోగితాలకభేదగగనాభావాన్యతరత్వేన తాదృశో
భయాభావస్య ఘసూర్వనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వం యద్ద్రవ్యత్వగగనాంభావనిష్ఠప్రతియోగిత్వం తదాశ్రయసామానాధికరణ్యమాందాయాతివ్యాప్తిర్దుర్వారైతి చేన్న
అత్రకఘటపియప్రతియోగితాతాంభావేవిశిష్టావచ్ఛేదకాంవచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వవిశిష్టత్వోభయాభావస్య ప్రతియోగితాశ్రయసామానాధికరణ్యవివక్షణాత్తదుద్ధవాసంభవాత్
గగనాంభావాదినిష్ఠప్రతియోగితాంతాంభావేవిశిష్టావచ్ఛేదకభూతాన్యతరత్వావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వవిశిష్టత్వ [illegible] మోభయస్యైవతత్సత్వాత్తదాశ్రయసామానాధికరణ్యసత్వే

ఘటాంతరానుసరణేమిత్యాద్యపరుగన్నన్వాందవృత్తిత్వవిశిష్టరూపధ్వంసాత్యంతాభావస్య నిరుక్తప్రతియోగితావచ్ఛేదస్య అతీతత్వేం వ్యధికరణప్రతియోగ్యసమానా
ధికరణ్యే ఏవ తత్తద్వ్యాప్తితాదవస్థాపత్యుదిబాంభావస్య వ్యధికరణవృత్తిత్వవిశేషణతావిశేషణసంబంధేనవివక్షితే తాదృశధ్వంసమాదాయైవవపత్తిమా
సాధ్యమాంధిక్యత్రాద్వ్యాప్తివసంభవేన ఘటాంతరాభిధానం యుక్తమిత్యన్యత్ర తదర్థాంతేబిన్న తెపిపరిష్కారస్సంభవతీతిధ్యేయం॥ వస్తుతస్తు సంయోగాంభా
వసాధ్యకేప్యవసాధ్యాభావమాదాయావ్యాప్త్యాపత్తిలక్షణేనప్రసిద్ధఘటపరిత్యాగ ఇతిధ్యేయం ఘటాదివృత్తిత్వవిశిష్టయోస్తాదృశాభావేతాదృశఘటాద్యఘటాం
దివృత్తిత్వవిశిష్టయోస్తాదృశాభావాంభావస్య ధూమాభావస్వరూపత్వేపియావదంతర్గతస్యం ఘటాయోగాలకత్వాదృశాభావస్యవిశిష్టవ్యధికరణవచ్ఛేదనప్రతియో
గితాసామానాధికరణ్యవిరహాదేవాతివ్యాప్తివారణసంభవాత్తాదృశాభావస్యధూమాభావస్య ఖండశవఘటమితివేత్ప్రతియోగివ్యధికరణ్యేఘటత్వవ్యాపకతా
వచ్ఛేదకప్రతియోగితాకల్పానుసరణేనైవతద్గ్రంథానుసరణంతత్సత్త్వేపిఘటాంతసామానాధికరణ్యభావాభావమాదాయ [illegible] యాసంభవవారణాయభావభిన్నత్వనివేశస్యావశ్యకత్వేనతాదవ
త్వేవాభావస్వరూపాభావసత్త్వదాసాంతస్యైవంఘటత్వేనఘటాంతసామానాధికరణ్యభావాంభావమాదా [illegible] యాసంభవవారణాదవత్వవారణాయభావభిన్నత్వస్యపారిభాషిక
త్వస్యావశ్యకతయాఘటాయోగాలకాత్వతాదృశాభావస్యపారిభాషికభిన్నత్వమప్యేతమేవేతివాచ్యంభావభిన్నత్వస్యపారిభాషికార్థంవినాఽసంభవవారణపరిష్కారస్యాప్యసిద్ధేతత్త్వాత్
యద్ధా స్వతాదృశభావభిన్నత్వంఖిప్రాయోతద్గ్రంథానుసరణదితిఘటాదివృత్తిత్వవిశిష్టయోస్తాదృశాభావాంభావస్యఘటత్వాభావవత్స్వరూపత్వేఘటభిన్నంత్వత్వాదితత్వాదితద్దారాతివ్యాప్తిః తా
తుసమానాధికరణ్యసాధ్యాభావవత్తాదృశయోస్తాదృశాభావరూపప్రతియోగిసామానాధికరణ్యరితివత్సనమనియతాంభావానాస్మైమేన్యరుగమేవఘటాంతర్యాతివ్యాప్తివారణాయయావత్స్య
ఘటాన్యవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నత్వాంప్రతియోగితావిశేషణస్యావశ్యకతయాతదేవపుంత్వాతివ్యాప్తినిరాసాంతస్తైతాదృశానుసంధానేనతాదృశరీత్యాసర్వత్రైవాతివ్యాప్తివారణసంభవేతాం

భేదాన్నాస్తీనాం అభావస్య స్వాధికరణభేదేన భిన్నత్వాత్ ప్రమేయం వాచ్యం జ్ఞేయత్వాదిత్యాదౌ లక్షణాగమనాదవ్యాప్తేరభిధానాత్ తస్యైతాదృశానుసంధానేనాసాధ్యవద్వ్యాపకా
ప్రసిద్ధ్యా తద్ఘటితలక్షణాసంగతిః ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదౌ అయోగోలకభేదాదేరధికరణభేదేన భిన్నతయా సాధ్యవద్వ్యాపకత్వవిరహాదవ్యాప్తేరితి వాచ్యం అధికరణభేదా
దభావభేదేపి ఘటత్వేన గగనాభావాభావస్య అయోగోలకభేదాభావస్య వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాంతరస్య సంబంధకత్వాభావాత్ ప్రతియోగిభేదేపి సామా
న్యాభావస్య స్వాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్య ప్రతియోగ్యవృత్తిత్వే కారణ(?)యావంత్యస్తి ఘటత్వేన యావంతో నాస్తీతి ప్రసిద్ధాభావస్య ప్రతియోగిత్వస్యైకత్వాత్ తదభావే విశిష్ట
తాదృశప్రతియోగితాభావమాదాయ వాచ్యం జ్ఞేయత్వాదిత్యాదౌ లక్షణాగమనసంభవాదుక్తగ్రంథస్యాసంభవే తాత్పర్యాదవ్యాప్తేః పదస్యాసంభవపరత్వమిత్య
స్వాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావీయప్రతియోగిత్వస్య నానాత్వేపి కేవలాన్వయిని లక్షణాగమనార్థకం కించిదనుయోగితానిరూపితప్రతియోగితాత్వేన సాధ్యవద్వ్యా
పకతావచ్ఛేదకత్వం ప్రతియోగిత్వే వివక్షణీయమితి కేచిత్ అథ ప్రాగుక్తవిశిష్టప్రకృతాభావస్య లక్షణాఘటకత్వేపి తత్ర త్వ త్వ తాత్పర్యవహ్నిస్సామానాధికరణ్యస
త్త్వాత్ అథమసంభవ ఇతి చేన్న నిరుక్తస్వాదశ్య(?)విశిష్టస్య వహ్నిత్వాభావమాదాయ వ్యభిచారినాదితి ధ్యేయం వృత్తియోగ్యపారిభాషికాన్యభిచరితత్వలక్షణేఽథ వృత్తి
యోగ్యపారిభాషికాన్యభిచరితత్వలక్షణేఽథ ఘటవృత్తిత్వవిశిష్టవాచ్యత్వాత్యంతాభావస్య నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకవాచ్యత్వతాత్పర్యవహ్ని ప్రతియోగితాకతయా లక్ష
ణాఘటకత్వేవ తమాదాయ లక్షణాసమన్వయసంభవే ప్రతియోగ్యవృత్తిత్వ త్వాదిగ్రంథావతారానుపపత్తిరితి అథ వ్యాప్యమితి నవీనతద్రూపవిశిష్టం ఘటత్వాదిత్యాదౌ

పిష్టత్వాభావాద్వ్యాప్తమష్టేన ప్రమేయసామాన్యాభావప్రతియోగితాకత్వక్త్రేమాందార్యాం వద్వన్యాన్యవృత్తిత్వధర్మానవచ్ఛిన్నత్వఘటితసాధ్యత్వే మితిపాంతుయ ప్రతియోగితాకశాభా
వేష్టప్రతియోగిసామానాధికరణ్యఖులవృత్తిత్వధర్మానవచ్ఛిన్నత్వయోర్భయాభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకయసామానాధికరణ్యానివేశాదేవతద్దోషవారణసంభవాదవచ్ఛేదకప
ర్యంతానుసరణమఫలమేవ ధూమమాభావవన్నిష్ఠధూమిత్యసంయోగసంబంధేన ప్రవృత్తసామాన్యాభావస్య ప్రతియోగితాశ్రయసామానాధికరణ్యమాదాయాతివ్యాప్తివార
ణీయ పృథన్యాన్యవృత్తిత్వధర్మానవచ్ఛిన్నత్వవిశేషణసాంధర్యమితిపొ్రవయః ॥ శ్రీజగదంబికార్యై నమః ॥ — శ్రీ — శ్రీ — శ్రీ శ్రీ ॥ ప్రథమలక్షణం సమాప్తం ॥ యుష్మమానా
ధికరణానామిత్యాది ॥ అత్ర ప్రాగవృత్తిత్వవిశిష్టప్రవృత్తత్వాద్యభావమాదాయాసంభవవారణాయ సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపేత్యాది ॥ అవ్యాప్తివారణాయేతిపాఠః ప్రాగ
వృత్తిత్వవిశిష్టపాంస్పత్వాద్యభావమాదాయాసంభవసంభవాదవ్యాప్తిప్రదానమయుక్తమితి చేత్ అత్ర కేచిత్ సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన వ్యాపకతామభిప్రేత్యావ్యాప్తిరు
క్తా ప్రాగవృత్తిత్వవిశిష్టప్రవృత్తత్వాదేః సంయోగేన వ్యాపకతయా తదభావమాదాయ వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదౌ లక్షణగమనాసంభవః నన్వేవం సంయోగేన వహ్నిత్వావచ్ఛిన్నవ్యాపకతాప్రసిద్ధ్యా నిరు
క్తసాధ్యవ్యాపకతాప్రసిద్ధేః తత్ర లక్షణాగమనం దుర్ఘటమితి వాచ్యం తాదృశవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకాభావాప్రసిద్ధావపి తాదృశవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితా
కాభావప్రసిద్ధ్యైవ లక్షణాసంభవాత్ జగదీశేనాపి నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకానాం ప్రాగవృత్తిత్వవిశిష్టప్రవృత్తత్వాద్యభావానామిత్యుక్త్వా వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యత్ర
అవ్యాప్త్యభిధానస్య సమవాయేన కాలికేన వా వహ్నిసాధ్యకస్థలాభిప్రాయకత్వాత్ తద్దోషణవ్యాపకసత్త్వం ప్రాగుక్తం వాచ్యత్వమిత్యేకే భావవిషయత్వం తద్విషయ

2

వేశిష్టయోః పర్యాప్తి నావేశాం వ్యధికరణసైవముక్తేః తత్ప్రయుక్తాన్యూనవృత్తి ఘటపరిష్కారే విఘటవృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాంశ్యోర్విశిష్టవాంశ్యోర్వ్యధికరణాభావాది
శృదాసంభవాత్ ప్రతియోగివృత్తిత్వాది గ్రంథావతారఘటితత్వవైశిష్ట్యం విశిష్టాభావవారణేపి నిరుక్తాన్యూనవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాంశ్యోర్గ
గనాభయాభావమాదాయాతివ్యాప్తి లక్షణగమనసంభవేన తాదృశానుపపత్తేరనుద్ధారాత్ తద్ధర్మిసాధ్యవ్యధికరణ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వఘటితవ్యాప్య
న్యూనవృత్తిత్వనియమయోర్బహుతరఘటితత్వేన మహాగౌరవాత్ ఏవం సాధ్యతావచ్ఛేదకతాపర్యాప్తి. విశ్వం సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వసంబంధేన వహ్నిత్వయోర్ధూమాభావాదభి
న్నావచ్ఛిన్నధూమాత్మ్యసంయోగేన ద్రవ్యసామాన్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకద్రవ్యత్వవహ్నిత్వసమానాధికరణ్యమాదాయాతివ్యాప్తివారణాయ యదన్యూన
వృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాయాం సమానాధికరణ్యవిశిష్టసమానాధికరణాభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్నసాధ్యవిశేషసాధ్యవత్త్వకత్వాన్యూనత్వస్యదోషత్వయా
లాఘవేన యద్ధర్మావచ్ఛిన్నాన్యూనవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నవ్యాప్తిపర్యాప్తి నివేశసాధ్యసదృక్త్వేనైతయోరభావదుక్తేః నివేశనాపి విశిష్టాభావాంశయోరభావవారణాసంభవాత్ ప్ర
తియోగ్యవృత్తిత్వాది గ్రంథావతారానుపపత్తేరవిరహాత్ తివదంతి తన్న సమీచీనం గగనాభావగగనాన్యతరత్వేన తాదృశోభయాభావస్య వ్యధికరణసంభవేన సద్ధేతా
వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావం వినాపి లక్షణాసంభవాదితి పరేషు సామాన్యధర్మావిశేషాంశోపగమే ధూమాభావాదభిన్నత్వప్రయుక్తేన ధూమాభావస్య తాదృశా
భ్యుపగమే వా లయోగోలకభేదాభావస్య యోగోలకభేదగగనాభావాన్యతరత్వేన తాదృశోభయాభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకీభూతప్రమేయా

నిరుక్తాయాం యావదంతర్గతస్య తత్తద్రూపావచ్ఛేదాభావవత్త్వప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛేదకతాత్వావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యమాదాయ అతివ్యాప్తిరితి యాం వృప్రతియోగితావచ్ఛే
దకతాపర్యాప్త్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యస్య సత్త్వాదవ్యాప్తిరేవ స్యాదతో నిరుక్తావ్యాపకతావచ్ఛేదకపర్యాప్త్యవచ్ఛేదకతాతత్ప్రతియోగితాకాభా
వ ఏవ లక్షణఘటకే తత్ర వాచ్యః । తథా చ తాదృశాభావస్య లక్షణఘటకత్వాదేవ నోక్తదోషావకాశ ఇతి వాచ్యం తద్రూపనిరూపితస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తి
తాభావాభావావచ్ఛిన్నాభావాదేరపి యావదంతర్గతతయా పంచత్వాదితరశ్వవచ్ఛేదకేన తదీయప్రతియోగితావచ్ఛేదకీభూతతాదృశాభావావచ్ఛిన్నసామానాధిక
రణ్యస్యావాదేరవప్రతివ్యాప్తిరనవకాశేన పర్యాప్తినివేశస్య సర్వాభావరవారణస్య సర్వార్థతేజః కేవలం సమనియతాభావైక్యమతే ధూమాభావత్వం ధూమవద్వృత్తి
గగనాభావాభావతయా తదీయప్రతియోగితావచ్ఛేదకగగనాభావత్వావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యమాదాయ ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదావతివ్యాప్తివారణార్థమేవ
తాదృశపర్యాప్తినివేశస్యావశ్యకతయా తత ఏవ పూర్వోక్తాతివ్యాప్తితాదృశగ్రంథావతారః యద్యపి సమనియతాభావానామైక్యం తదా తాదృశపర్యాప్తిని
వేశేఽపి ధూమాభావీయస్య విశిష్టతత్వావచ్ఛిన్న ధూమవద్వృత్త్యభావీయప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యమాదాయ దోషవారణార్థం తథావిధప్రతియోగితాయాం స్వ
న్యూనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వనివేశస్యావశ్యకతయా తత్రైవ స్వన్యూనవృత్తిత్వం యది స్వావచ్ఛిన్నవన్నిష్ఠభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాధికరణతానిరూపకతావచ్ఛేదకత్వం వక్తవ్యం
తావతైవోక్తాభావీయప్రతియోగితాయా ఉపదేశేన తదవచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నస్య తథాత్వమాదాయ దోషవారణాత్ యథాశ్రుతార్థకే స్వన్యూనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వస్య ప్ర

వివక్షితే పి మహానసీయవహ్న్యభావమాదాయానుపపత్తిర్వారణీయేతి నిరుక్తధర్మస్య వహ్నిత్వాదిధర్మం ప్రతియోగితాయాం యావత్పునివేశకత్వస్య సాంప్రదాయికత్వమ
తేత్యుక్తిదూషాంభావాదితివదంతి ॥ శ్రీ — శ్రీ — శ్రీ ॥ ద్వితీయస్యం సమాప్తం లక్షణం ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీవనదుర్గాయై నమః ॥ శ్రీ — శ్రీ — శ్రీ ॥ యత్ర పర్వతో వహ్నిమానిత్యుక్తలక్షణేన సాధ్యతా
వచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యప్రవృత్తిః సాధ్యవద్భేదక ధర్మావచ్ఛిన్నాధికరణాయావద్వృత్త్యధికరణేతి వహ్నిత్వేన ఘటత్వాద్యభావీయస్య ఘటనిష్ఠప్రతియోగితాయాం తాదృశేల ప్రయోజ్యతీ తీయస్య సామా
నాధికరణ్యాదలమితి ప్రధాన అవృత్తిధర్మాద్వచ్ఛిన్నాభావ ప్రాంధ్యా వచ్ఛిన్నత్వేతి యస్య సామానాధికరణ్యదలస్య సాధ్యప్రయుక్తత్వస ఘోవేవ సాధ్యత్వం సంభవే విప్రధానవిశేషణా
యాంతైయస్యధర్మస్య దుర్వారత్వమితి చేన్న తావతా సంబంధేన గగనాదేర్వృత్తిమత్త్వమతే కాలఘటత్వాద్యావాకాలవృత్తిత్వాదిత్యాదినోక్తే తద్వ్యప్రతియోగిత్వ
ప్రసిద్ధ్యా ఇతి వ్యాఖ్యావత యోవి వేశస్య వత్త్వే తత్త్వాదితి ధ్యేయం ॥ వాక్యవృత్త్యభావఘటయత్ప్రథమే హి గురురూపేణ సాధ్యతాయాం వ్యభిచారిత్వాత్ వ్యాప్తి ఘటయాంధ్యతీయస్య
దితీయస్యాదిలక్షణేంతదత్రాపి ధర్మితావచ్ఛేదకమనిష్ఠసాధ్యస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యత్కించిద్విశిష్టసంబంధినిష్ఠాభావప్రతియోగితాయాం సమానాధి
కరణ్యసామానాధికరణ్యావచ్ఛేదకంతద్ధర్మసత్త్వ వపారిభాషికావచ్ఛేదకత్వం ఘమతేపి బూన్ల పితం ల ప్రయాశంశంకాంసను వపిశ్నమంస్యావమందివాన్న దేవంతు సమానాధికరణ్యేంధనస్య
నవవహ్న్యభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యదింధనం తత్ప్రవహ్న్యవిశిష్టసంబంధినిష్ఠాభావప్రతియోగితాం నవచ్ఛేదకత్వసత్త్వాదవ్యాప్తిరితి చేన్న ఇత్థం నవ్య
వహ్నిత్వసామానాధికరణ్యవిరహాద్ధర్మవిశిష్టసంబంధినిష్ఠాభావప్రతియోగితానవచ్ఛేదకే తద్ధర్మసామానాధికరణ్యవిశేషణాదేవ ప్రతివ్యాప్తివారణే నచ తథాపి

వృత్తితాదృశాన్యతరత్వావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యావారణాయ యత్ప్రతియోగితాకాంక్షావత్త్వావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నతద్వృత్తిత్వఖగత్వవృత్తిభిన్నత్వేయాంక్షావత్త్వనిరు
క్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నతత్ప్రతియోగితాకాంక్షావత్తాప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యఖగదిశేనోక్తం తత్ప్రతియోగితాకాం-
క్షావత్త్వాదేస్తు యత్ప్రతియోగితాకాంక్షావత్త్వసమానాధికరణ్యస్వావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వం తదన్యనిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నత్వం ప్రతియోగితాం
యాంనిరూపకనిరుక్తవాంతు సమానాధికరణ్యాకాంక్షావత్త్వవిశిష్టపాంత్యధికరణ[illegible]వేన తత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నసమానాధికరణ[illegible]తయానేదూ
షావతేకాలః [illegible]విశిష్టాయాం[illegible]ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వం తాంనుధానే[illegible]ధూమమియ్యసంయోగేన[illegible]
మానావ్యాకాంక్షావమార్తాయుసామానాధికరణ్యసంబంధేన ధూమవిశిష్టాకాంక్షావమందారయువ[illegible]గురురూపస్తు విశిష్టాకాంక్షావాంఛయాకాంక్షావమందారయనిరుక్తప్రతియోగి
తావచ్ఛేదకత్వ[illegible]సర్వత్ర సత్త్వేన నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపస్యైవ అప్రసిద్ధ్యాదోషవారణార్థం పర్యాప్తి[illegible]ముదారయవృత్తి[illegible]నియమేన నిరుక్తసాంధ్యవ
నిష్ఠాకాంక్షావత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాః పర్యాప్త్యనుయోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నపర్యాప్తి[illegible]తావచ్ఛేదక[illegible]తాంతరాంక్షావత్త్వస్యైవ నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాం
గితాకాంక్షావపదేన వాచ్యత్వయా ఘటాదివృత్తిత్వవిశిష్టవారణ్య[illegible]దాసంభవాన్న[illegible]గ్రంథారనుపపత్తిః[illegible]మేయత్వాదిమత్త్వదూందరయ సర్వత్రైవ వ్యాపకతావచ్ఛే
దకతాపృవృత్తిభియాం తాదృశరూపావచ్ఛిన్నపర్యాప్తికతాపృగురుతరాం తద్వధ్యావస్యవారణాయ సామానాధికరణ్యేన అవచ్ఛేదకత్వప్రతియోగితావచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకతాపర్యాప్తి[illegible]

ఘటవత్ఘటాభావవానిత్యాది సమూహాలంబనప్రమామాదాయ నిరుక్తప్రమాత్వవిశేష్యతాకాంశ్యస్య సత్త్వేన తదవారణాదేవం వహ్న్యభావవద్వృత్తికాలీనవిశిష్టత్వాభావవభిన్నఘ
టాభావవాన్ ఘటత్వ ఇతి ప్రకారాంశే వహ్న్యభావవద్వృత్తికాలీనత్వాభావగాహిప్రమాయా వారణసంభవాత్ పరేయం కింబహునా వస్తుతో వహ్నిమద్వృత్తిత్వాభావవద్వృత్తిత్వాభావయా
భావవతీయం సాధ్యాభావవత్వావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితవిశేష్యతా తచ్ఛూన్యత్వస్య నిరుక్తప్రమావిశేష్యసామాన్యే ఉక్తే సమూహాలంబనప్రమా
యా నిరుక్తాభిధేయాభావవయావద్ధర్మావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితప్రాదేశికవచ్ఛిన్నవిశేష్యతాయాస్తాదృశ్యప్రతియోగిదేవత్వదాసాంతసాధ్యవత్తావచ్ఛిన్నసాధ్యతావచ్ఛేద
కసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వస్య నిరుక్తరీత్యా సమూహాలంబనప్రమామాదాయ దోషాభావాత్ సాధ్యాభావవత్ఏయనకేనచిత్సంబంధేనావచ్ఛిన్నసాధ్యతావచ్ఛేదకపర్యాప్త
వచ్ఛేదకతాకప్రతియోగితాకో యోఽభావః తేన కేవలాన్వయిని వ్యధికరణసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావప్రకారతానిరూపితనిరవచ్ఛిన్నవిశేష్యతాయా ఏవ తాదృశ
నిర్ధర్మితావచ్ఛేదకభిన్నేన సులభత్వాన్న దోషః ఏవం ధూమాభావవద్వృత్తికాలీనధూమవాన్ వహ్నిరిత్యాదావనాదిమత్ప్రమాః న సాధ్యధూమసామాన్యాభావవదయోగో
లకేమితిప్రమామాదాయాతివ్యాప్తివారణాయ పర్యాప్తి నివేశవ్యర్థత్వం నాసంభవతీతివాచ్యం సంయోగసంబంధేన వహ్న్యభావవిశిష్టప్రత్యక్షసాధ్యతాయా
వహ్నిమదివేతావతివ్యాప్తివారణార్థం తత్త్వార్థకత్వే వహ్నిసామాన్యాభావవత్త్వవహ్న్యభావవదభావవత్త్వవహ్నిమద్వృత్తిత్వాభావాద్యయమితి తదవస్థానవ్యర్థప్రవేశతాదృశయో
గోలకేన ధర్మమత్వేనేత్యాత్ ప్రవృత్తసాధ్యాభావప్రకారతానిరూపితప్రపర్యాప్తి నిర్వేశనం వినాధర్మమత్వేన ధర్మత్వావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితవిశేష

వచ్ఛిన్నత్వేనావచ్ఛిన్నధూమాభావీయాధారతామాదాయాతివ్యాప్తిస్తాదవస్థ్యమితి వాచ్యం సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య విపక్షీయత్వాత్
దప్రతియోగివృత్తిత్వవిశిష్టత్వేన తాదాత్మ్యేనాభావీయాధారతామాదాయ సమనియతాభావ వైశిష్ట్యమాదాయ చావ్యాప్తేః పర్వతత్వాదావతివ్యాప్తేరనుసరణీయమిత్యేతద్వ్యయం ॥ శ్రీ ॥
శ్రీ ॥ శ్రీ ॥ (గ్రంథసంఖ్యా) ॥ అథ యుక్తమాదాయాధికరణసాధ్యాభావప్రమాయాః సాధ్యవదవచ్ఛిన్నప్రతిబంధకత్వం నాస్తి తత్త్వమిత్యత్ర సాధ్యాభావసన్నిధ్యవ్యాపక
తాయాం వదతీత్యాహ తన్నిరూపకతాసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావీయాధికరణతాయాః సాధ్యాభావతాయాశ్చ యత్ర సంయోగప్రతియోగి
(వ్యాప్తి)త్యాదిగ్రంథావతారణానుపపత్తిః సాధ్యతావచ్ఛేదకాభావప్రమాయాః సమవాయేన వహ్న్యభావప్రమాయాం సాధ్యవదవచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతాదిసం
బంధావచ్ఛిన్నత్యాదిగ్రంథ ॥ అత్ర సమవాయేన వహ్న్యభావప్రమాయాం సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నవహ్న్యభావప్రమాయాం చ నిరుక్తసాధ్యాభావప్రమాత్వవిర
హాదేవం సంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నాధికరణతాయాః సంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వరూపధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకసాధ్యాభావానవగాహిత్వసమయోగాలంబనతాదృశమాదాయ
అసంభవస్య తద్వస్థ్యాత్ ॥ ననుపర్వతో వహ్నిమాన్ వహ్న్యభావవానిత్యాకారకం ద్వయం వహ్న్యభావవానితి సమూహాలంబనప్రమామాదాయాతివ్యాప్తిరిత్యాశయ సమూహా
లంబనప్రమామాదాయావ్యాప్త్యభావే నిరుక్తాయాం గ్రంథాసంగతిరిత్యతో వాచ్యం తావన్మాత్రసత్త్వాత్ వహ్నిర్వ్యాప్యవత్త్వే ప్రత్యక్షం తదభిన్నముఖ్యవిశేష్యతా
వృత్తి తాదృశప్రమాయాం నివేశ్యతాదృశతాదృశమోవావచ్ఛిన్నగ్రంథాసంగత్యవతారణాత్ ॥ తన్నేతదాపి వహ్న్యభావవత్త్వప్రకారకత్వపర్యవసానాద్వహ్నితోవహ్ని

नागदीसिक्रो ८ पत्र १८

తాసాం మంనాం ధికరణ్యానాం నవఖేదకత్వస్య సత్వాత్ ౦ తాంధృశసాంధర్భ్యఖావప్రతియోగితాం వఖేదకేనవివక్షితత్వం ప్రవితుయద్ధర్మవిశిష్టసంబంధినిష్టాభావియస్య తద్ధర్మవిశిష్ట

నిష్ఠప్రతియోగితాయాం అనవఖేదకత్వం తాంధృశసాంధర్భ్యఖావప్రతియోగితావఖేదకేవివక్షితత్వం ఏవం చ వహ్నిత్వవిశిష్టనిష్ఠసంబంధినిష్టాభావియస్య

విశిష్టనిష్ఠప్రతియోగితాయాం అనవఖేదకత్వగ్రంధవత్వసత్వాత్ తత్ర వహ్నిప్రిం నర్వత్రవెంతుసమానాధికరణసాంధర్భ్యఖావప్రతియోగితాం ఘటత్వాదా ఘటత్వాదివి

శిష్టసంబంధినిష్టాభావియస్య ఘటత్వాదివిశిష్టనిష్ఠప్రతియోగితాయాం అనవఖేదకత్వస్య సత్వాత్ లక్షణసమన్వయ ఇతి సమాప యంతా ॥ ఇతి సమాప్తం ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ విఘ్నరంబికాంబానమనమః ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

విధేయతావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతాశ్చార్థః ఏవంచ మహానసీయవహ్న్యభావవద్వృత్తిత్వవిషయతాయా నిరుక్తప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వేన అసంభవవారణాయ యద్ధి
తియత్కించిత్సాధ్యాభావప్రవేశ ఇతి యద్ధర్మగురుధర్మత్వప్రతియోగితానవచ్ఛేదకత్వసత్త్వే ప్రమేయధూమవాన్వహ్నేరిత్యాదౌ బాధాభావరిత్యత్వసంభవస్యార్థః సాధ్యతా
వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావవద్వృత్తిత్వ ఘటకృభిచారిత్వ యత్రైవ నివేశః తద్వ్యభిచారిత్వ ఏవ వహ్నితాద్యవచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదక
తద్వ్యక్తిమాత్రత్వే తద్వ్యక్తిత్వావచ్ఛిన్నాభావవద్వృత్తిత్వవిశిష్టాన ప్రసక్తతానుమితి ప్రతిబంధకత్వసత్త్వాదవ్యాప్తిరితి వస్తుతస్తు సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నసా
ధ్యనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావవద్వృత్తిత్వవిశిష్టసామాన్యం ప్రతిబంధకతాతిరిక్తవృత్తిత్వావచ్ఛిన్నం న తు తాదృశవిషయతా సామాన్యం ప్రతిబంధకతాతిరి
క్తవృత్తిత్వావచ్ఛేదకమితి నిరుక్తవిషయతా వ్యాప్యవిషయతాయా అతిరిక్తతయా వ్యభిచారిమాత్రే తద్వ్యాప్తిః కిం నిరుక్తవిషయతాయాం సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛి

జ్ఞాని

న్నవన్నిష్ఠప్రతియోగిత్వావిషయితా సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నత్వనిష్ఠవిషయతాత్వశాలాయాం నిరూపకజ్ఞానవత్త్వం దేయం తేన సాధ్యసా
మాన్యాభావత్వవ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవత్త్వాంశ్చాపి సాధ్యాభావావగాహిత్వనిరుక్తవిషయతాయాం మానాయ అసంభవః అనతిరిక్తవృత్తిత్వ
దలవ్యావృత్తిస్తు సాధ్యసామాన్యాభావవద్వృత్తిత్వవ్యాపకతయా గృహీతవ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావవద్వృత్తివిషయతావారణాయ అసంభవనిరాసాయ
బోధ్యః ॥ శ్లో ॥ శ్లో ॥ ద్విత్వయ్యలక్షణే వస్తుత ఇత్యాది భాగదీశితధ్యేయత్వ వారణాభికరణాః స్వావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకతా

విశిష్టాభావవత్వవృత్తిత్వవిశిష్టనిరూపితవిషయతాత్వసామాన్యం నిరుక్తసాధ్యకానుమితిప్రతిబంధకతాతువాం న్యా॰ నాంవశ్రత్వత్రామాన్యవ్యాప్తానాం నాం ప్రతిబంధితన్నిష్ఠయవచ్ఛేద
కరూతాం నిరూపకతావచ్ఛేదకత్వమిత్యస్య విపక్షే లాఘవాదు సామాన్యాభావమనవగాహ్య వ్యాప్తంయద్వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావవత్వవృత్తిత్వావచ్ఛిన్నం తత్ర నిరుక్తప్రతిబం
ధకతాశూన్యే నిరుక్తవిషయతాయాం స్వతాత్ దేవ సాధ్యసామాన్యాభావవత్వవృత్తిత్వ వ్యాప్యతయా ఆశ్రయే యత్ వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావవత్వవృత్తిత్వవిషయతాయాం
ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వసత్వాద్ అసంభవవారణాయ అనతిరిక్తవృత్తిత్వవృత్తిత్వం సమవ్యాప్తానవైశిష్ట్యగవచ్ఛిన్నత్వం ప్రతిబంధకతాయామనివేశ్య దోషవారణమితి వాచ్యం ఏవం సాధ్యం
ప్రతిబంధకతాయాం వ్యాప్యవైశిష్ట్యవిషయతారూపం వచ్ఛేదకతాశ్రితవ్యాపకతాదాత్మ్యసత్వవృత్తిత్వప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వాగం నికారాంతవ్యాప్తనవైశిష్ట్యావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతానుమ
నియతప్రతిబంధకతాశూన్యత్వాత్ ప్రతిబంధకత్వస్య విశేషణత్వమపార్థకమితి నమసాధ్యనిష్ఠ కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావవత్వవృత్తిత్వవిశిష్టవిష
యతాయాం నిరుక్తప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తిత్వనివేశ్యైవ సామాన్యం యస్య సాధ్యవ్యాపకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వనివేశాం వ్యర్థః విశిష్టాభావాదివృత్తి
త్వవిషయతాయామసంభవాదితి చేన్న యథాసన్నివేశే తద్వ్యధర్మావచ్ఛిన్నాభావాత్ ప్రత్యేకసాధ్యం కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వసంబంధేన కించిద్ధర్మా
వచ్ఛిన్నవదభావవత్వవృత్తిత్వవిశిష్టవిషయతాయాం ప్రకృతసాధ్యానుమితిప్రతిబంధకతానతిరిక్తవృత్తిత్వనివేశే వ్యర్థతా వద్యతిరిక్తత్వసాధ్యాభావనివేశః ప్ర
తియోగ్యవృత్తిత్వ ఇత్యాది గ్రంథానుద్ధృత్యప్రసంగాత్ తత్ర కేవలసాధ్యతావచ్ఛేదకరూపేణ సాధ్యానుమితిప్రతిబంధకతాశూన్యత్వవ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యనిష్ఠ

గితాయాం స్వాశ్రయసంబంధేన లఘుతరత్వేపి లఘ్వవచ్ఛేదేన వర్తమానస్య తాదృశసంబంధేనాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకభిన్నప్రతియోగిత్వఘటఘటత్వనుగ్వ్యవన్న్యత్వాదర్శ

నవచ్ఛేదకత్వాపత్తేః తాదృశప్రతియోగితాయా అసంగ్రహాత్ యదాధేయసమానాధికరణాభావే సతి సంబంధేనాధికరణత్వవత్త్వం తాదృశాభావప్రతియోగితానధికరణతానిరూపకత్వం

వచ్ఛేదకధర్మత్వస్వస్వత్వాన్యావృత్తిత్వపదేన వివక్షితం తథా చ ఏతేన సంబంధేనాధికరణత్వసంబంధసామాన్యాభావప్రతియోగితానవచ్ఛేదకత్వమపి నిరుక్తసంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితా

కాభావే తాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వభిన్నత్వయోగ్యతే ఇతి చేత్ సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నతాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసా

మానాధికరణ్యస్య తాదృశప్రతియోగితాకాభావే వివక్షితత్వేపి న దోషః పూర్వోక్తవ్యావృత్తిత్వవిశిష్టసంబంధావచ్ఛిన్నాభావత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావే తాదృశప్రతి

యోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వభిన్నత్వయోగ్యత్వేన తాదృశప్రతియోగితాయా అసంగ్రహాదితి ధ్యేయం ॥ శ్రీ — శ్రీ — శ్రీ ॥ (శ్రీ) ఖగఖ్యున్యైసమః

వ్యాప్తివృత్తిత్వఘటితప్రథమలక్షణేపి గురురూపేణ సాధ్యతాయాం ... వ్యాప్తిభియా తద్వృత్తిత్వం ... వదతాపి దర్శితం తథా చ ... సాధ్యాభా

వప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యద్రూపవిశిష్టసంబంధినిష్ఠాభావీయప్రతియోగితాయాః సామానాధికరణ్యేన నావచ్ఛేదకం తద్రూపపారిభాషికావచ్ఛేదకత్వం ఫలతో వివక్షి

తం అత్ర యమరాంతరావచ్ఛిన్నమాధ్యమాందిత్వాదౌ వ్యాప్తిః తథా చ ... సమానాధికరణాసంబంధేన ఛిన్నవచ్ఛిన్నాభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యద్ధర్మ తత్ర

వచ్ఛిన్నత్వవిశిష్టసంబంధినిష్ఠాభావీయప్రతియోగితాయాః సమానాధికరణ్యేనానవచ్ఛేదకత్వం సాధ్యత్వం అత్ర కేచిత్ యద్రూపవిశిష్టసంబంధినిష్ఠాభావీయప్రతియోగి

వ

వచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నస్య స్వస్యానవృత్తిత్వధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాఽయమావర్తేత్రాభావాః స్వవిశేష్యయా సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యవాన్విశే
ష్యతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నాస్య స్వస్యానవృత్తిత్వధర్మావచ్ఛిన్నాయత్ప్రతియోగితా సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన తదవచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసమానాధికరణస్య త్వమిత్యర్థః॥ అత్రాస్య
విశేష్యతాయాం ధ్వంసప్రతియోగితాయాం అవచ్ఛేదకసంబంధేన స్వవిశేష్యతాధ్వంసప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసమానాధికరణ ఇత్యస్య శక్తి ధూమవాన్ సాధ్యాభా
వస్వవిశిష్టధూమవిశేష్యసంయోగేన వ్యాప్యసాధ్యాభావరూపతయా స్వవిశేష్యధూమత్వావచ్ఛిన్నతాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంయోగేన సంబంధే
న వ్యాప్యత్వావచ్ఛిన్నస్వవిశేష్యతాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసమానాధికరణత్వాదతివ్యాప్తిః స్యాదితి తన్నిరాకరణాయ ప్రకారాంతరానుసరణం ఇదం తు తుచ్ఛం
ధూమవాన్భావవత్స్వపూర్వత్వగావృత్తిత్వవిశిష్టసాధ్యాభావత్వావచ్ఛిన్నస్వవిశేష్యస్యానవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకవ్యాపకపూర్వగావృత్తిత్వవిశి త్వ
ష్టసాధ్యాభావత్వావచ్ఛిన్నసమానాధికరణత్వాదతివ్యాప్తిః స్యాదతః ప్రతియోగితాయాం ఇయం తత్వవిశేషణస్య ఏతత్ఫలమిత్యుపేక్షా వ్యాసాంతరదాయక
ఘటమపసవ్యగతిధ్వంసయవింతిసేచిత తన్నస్య స్వస్యానవృత్తిత్వఘటనసాధ్యవచ్ఛిన్నాధికరణత్వసంబంధేన సాధ్యాధికరణనిష్ఠసాధ్యవచ్ఛిన్నాధికరణత్వం
సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావప్రతియోగిత్వసతి సాధ్యాధికరణసంబంధేన స్వసమానాధికరణస్య వక్తవ్యత్వాత్ తథా చ పూర్వత్వగావృత్తిత్వ
విశిష్టధూమవాన్భావాభావత్వస్య పూర్వత్వగావృత్తిత్వవిశిష్టధూమాభావాభావనిష్ఠప్రతియో

ఇతి ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీగురుభ్యో నమః ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ ॥ సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వమిత్యాదౌ ప్రకృతానుమితివిరోధిత్వం నాస్తీత్యత్వం ॥ అత్ర ప్రథమం వ్యాప్తిలక్షణం యత్
నిష్ఠప్రత్యేకస్య సాధ్యాభావప్రత్యక్షతామయమితి ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నాభావవత్త్వం ఇత్యనేనైవ విశిష్టమాన సత్వమాదితాదాభావవద్వృత్తిభావవదవృత్తిత్వస్య ప్రదమాదిని ష్ఠప్రత్య
క్షత్వసాధ్యప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతయా అసంభవ ఇతి ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతాంపర్యాప్త్యధికరణత్వప్రవిష్టయత్తయా తద్వ్యాప్తిరితి సాధ్యాభావవదవృత్తి
త్వం ప్రకృతసాధ్యాభావనిరూపితనిరూపకత్వాభావాపన్నవిషయతాయా ఏవ ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతయా అవగమాదినిష్ఠధూమాభావవదవృత్తిత్వస్య సాధ్యవిశిష్టభావసమాప్తదత్తి
వ్యాప్తిరితి యన్నిష్ఠసాధ్యాభావవదవృత్తిత్వవిశిష్టనిరూపితత్వవిషయతాయా అసామాన్యమిత్యర్థః ॥ అన్యథాభావవద్వృత్తిత్వస్య వృత్తిమదినాం వృత్తికరణధర్మావచ్ఛిన్న
మాదినిష్ఠసాధ్యాభావవదవృత్తిత్వవిషయతాయా అతిప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకతావదసంభవ ఇతి సామాన్యపదానుకేర్వృత్తికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవదవృత్తి
త్వవిశిష్టవిషయతాయాః ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతాభావాదత్ర వ్యాప్తిరితి తదుక్తం ॥ అథ స్వరూపసంబంధరూపప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వం నావశ్యమేవ సామాన్యస్యేమదర్థమ
నతిరిక్తవృత్తిత్వవిశేషణమితి చేత్ప్రతియోగిసామానాధికరణ్యాభావతాదాత్మ్యసంబంధేన తాదాత్మ్యవచ్ఛిన్నవత్వాభావవత్వాదిభిన్నమభావస్య ప్రత్యక్షవిషయం సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వస్య లక్షణం
యదియత్ర నిరుక్తవిషయతాయాః స్వరూపసంబంధరూపనిరుక్తప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వ[illegible]దివ్యాప్త్యాదిసాధ్యసేవ్యవసంభవ ఇతి అనతిరిక్తవృత్తిత్వం నివేశి
తం నచ యన్నివేశే తద్దూషణాదవస్థయా యన్నిష్ఠసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకేభ్యో [illegible] సంసర్గేణ విద్యాదర్థ

శ్రీ తాని రూపితేన రుక్తే సాధ్యాభావవత్ప్రమాసామాన్యే సాధ్యవత్తాప్రఖ్యాన ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతయా భావస్య ప్రష్టమితి విపక్షే ఇయ్యం॥ ఇత్థం ధనత్వాదినా వవర్ణ్య భావ ప్ర
కారితాయాం ఇంధనత్వావచ్ఛిన్నవవిన్నమత్వాప్రఖ్యాన ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వే సంభవాత్ వ్యాదసంభవవారణాయ సాధ్యతావచ్ఛేదకరూపేణ సాధ్యవత్తాప్రఖ్యాన ప్రతిబం
ధకతావచ్ఛేదకత్వాభావః ఉక్తే ఇంధనత్వావచ్ఛిన్న విన్నవిశిష్ట ప్రతియోగిత్వాభావస్య ప్రరూపసంబంధావచ్ఛిన్నవవర్ణ్యభావవత్త్వాన్ని రుక్తే వర్ణ్యాభావప్రకా
రతాయాం ప్రరూపసంబంధేన వవిన్నమత్వాప్రఖ్యాన ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వాద్ సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవత్తాప్రఖ్యాన ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకప్రతి
బంధకత్వాభావః ప్రవేశ్య ఇతి ప్రావృః ॥ అత్ర దమస్సాఖి విధూర్త్య తేన సాధ్యవత్తాప్రఖ్యానే సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధాదినా పోషయుతా ఏవ ఏధి తితరకూక్తే సాధ్య
భావపటే ఇయ్యద్వ్యం సంగచ్ఛతే అన్యథా తమపాయాన వవర్ణ్య భావమపోనసియ్య వవర్ణ్య భావప్రమాణమందరాయాం సంభవవారణాయ వత్యసాధ్యస్య సంభవాత్ అనుకిందే
ధికారకూక్తే ఇయ్యద్వ్యం సంగచ్ఛ ధర్మమేవ తన్నివేశః యుదావెంతుముఖ్యే శేష ప్రమాణయాం సాధ్యభావాదేః ప్రవేశోనా సాధ్యవత్తాప్రఖ్యానే పిసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబం
ధాదేర్నప్రవేశః తదా మహానసియ్య వవర్ణ్య భావమాదాయాసంభవత్వాదత స్తద్వ్యర్థాయ సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధాదినావేశపేక్షణ సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదక
రూపాదినా వేశితం వర్ణ రవమితి నిష్కర్షః శిష్టాః ॥ తత్ర వ్యావృత్తి రనుపపత్తి రాయితి ధేయం తారతమ్యా ప్రవృత్తి వృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్న విశేష్యక సాధ్యవత్తాప్రఖ్యా
నమిష్య ప్రకాంత్యావచ్ఛిన్న విశేష్యకే ఇయ్యత్వావచ్ఛిన్నమాన్యవానసియ్య వవర్ణ్య వ్యాదాపత్తి వ్యావృత్తి త్రే ఉపాంఖ్య పత్తేః తాంత్య వచ్ఛిన్న విశేష్యకే సాధ్యవత్తాప్రఖ్యాన విరోధిత్వాప్రసిద్ధి

जागदीसिक्रोउयवनपत्रे १८ -१० - ७२

[illegible]

[illegible]

కపి

ఇప కపిసంయోగస్వరూప స్వభావభిన్నత్వవిరహాదవ్యాప్తిరితి వాచ్యం ప్రతియోగివ్యధికరణత్వఘటితవ్యాపకత్వస్యైవ అత్ర నివిష్టత్వేన తాదృశాభావస్య ... భావస్యాప్రసిద్ధేః

శ్రీమత్త్రిపురసుందర్యై నమః ॥ యత్సమానాధికరణత్వస్యానుగమప్రకారః ॥ హేతుసమానాధికరణాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాభావవ్యాపకప్రతియోగితాకత్వమే వ యత్సమానాధికరణత్వాదిసముదితలక్షణార్థః ॥ అభావప్రతియోగితాయాం కేవలం స్వావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వస్వరూపతోభయ సంబంధేన స్వం ప్రతియోగిత్వం తాదృశాభావవ్యాపకతావచ్ఛేదకతాఘటకసంబంధస్య స్వనిరూపకత్వస్వనిరూపకాభావవిశిష్టహేత్వధికరణత్వవ్యాపకతోభయరూపః ॥ స్వం ప్రతి యోగిత్వం తాదృశహేత్వధికరణత్వవ్యాపకత్వం తత్సంబంధికరణత్వం ప్రతియోగితాశ్రయాధికరణత్వోభయసంబంధేన స్వం అభావః ప్రతియోగితాశ్రయాధికరణత్వం తు ప్రతి యోగితావిశిష్టాధికరణత్వం స్వైకశిష్టం యత్స్వావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నస్వప్రతియోగినిరూపితత్వోభయసంబంధేన ఇత్యనేన నానుగమ ఇతి దిక్ అథ యత్సమానాధికరణీయాభావం తత్ప్రతి యోగ్యాభావాభావభిన్నత్వస్వైవ నవ్యమతే స్వస్వప్రతియోగిసామానాధికరణ్యం తదర్థః ॥ తవిన్నమాన్యామాదిత్యాదావహేతుత్వేన వహ్న్యభావమాదాయాప్యవ లక్షణసంగమనిత్యం స్వభావాభావత్వభావాభిన్నత్వాత్ స్వాభావమాదాయాతివ్యాప్తివారణం నను కపిసంయోగాభావవాన్ వృక్షత్వాదిత్యాదౌ నిరుక్తయావదంతర్గతత్వకపిసంయోగాభావాభావత్వలక్ష ణఘటకత్వాత్ తథా చ తత్ర సాధ్యవత్స్వరూపసంబంధేన తత్ర అవయవకేన తత్తాదృశాభావస్య నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వసత్త్వేపి తత్ర హేతుసమానాధికరణాభావత్వే భావ త్వేన వేశసాధ్యవత్త్వకత్వాదుక్తాభావస్వభావభిన్నత్వవిరహాదవ్యాప్తిరిదం సాధ్యసమధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదావతివ్యాప్తిః ॥ ధూమాభావస్యైవ లక్షణఘటకత్వాదయుక్తమిదం తాదృశా భావాదేః ప్రథమాభావభిన్నత్వవిరహేణాభరూమకత్వాదిత్యాదావతివ్యాప్యం ప్రథమాభావభిన్నత్వపదేన సాధ్యవద్వృత్త్యభావప్రతియోగి ప్రతియోగికాన్యత్వస్యైవ వివక్షితత్వాత్ త

ఘటరూపాభావ

గోలకత్వ ~~ఖ...~~ ఖావత్వ త్వాత్రిబుద్ధివిరోధితాఘటత్వకతాప్రకారితాదిసంబంధేన సాధ్యవత్వేపి తాదృశస్యాపి భావాభిన్నత్వ
మితివాచ్యం సాధ్యవచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవత్వాబుద్ధివిరోధితావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవత్వే తాభావ ~~...~~ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకాయావ
త్వః ప్రతియోగితాస్వరూపత్వం సాధ్యవత్వే తాభావప్రతియోగితానవచ్ఛేదకత్వ పదార్థః అథోనవతాదృశాభావస్య భావభిన్నత్వహానిః అయోగోలకా
త్వని ప్రతియోగితాయాముక్తతాదృశాత్వ స్యతాద్యత్ అభావస్య హేతుసమానాధికరణత్వమపి యాదృశప్రతియోగితామాదాయాభావభిన్నత్వం తాదృశ
ప్రతియోగితాశ్రవత్వాత్రుపాం విరోధితాఘటత్వసంబంధేన సాధ్యం తేన ఘటత్వరూపాభావస్య నిరుక్తాభావభిన్నత్వకారవితసంబంధేన హేతుసమానాధికరణాత్వ
పినత్వేతిః న్యైవమపి సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న తాద్విదితల్పైయ్యుద్ధత్వం హేతుసమానాధికరణత్వావం తయోనిరుక్తాభావభిన్నా అభావాభావభిన్నత్వస్య వసమ్య
క్త్వాదితి వాచ్యం వాచ్యం ఛైయతాద్విదిత్వాదావవ్యాప్త్యాపత్తేః హేతుసమానాధికరణస్య తద్ఘటరూపస్య నిరుక్తాభావభిన్నస్య తద్ఘటత్వేత్యాత్వేన తద్ఘటత్వేత్వాత
ఘటత్వ ఇత్యాకారకయత్కించిత్ జ్ఞానవిషయతాద్యన్యతరాభావస్య విశిష్టాభావభిన్నత్వవిరహాత్ తాదృశాభావప్రతియోగితావచ్ఛిన్నాభావస్య తద్ఘటత్వ అవ్యా
ప్యత్వాత్తయా ● భావానాత్మకత్వేన తదిత్యప్రతియోగితాయాం సాధ్యవత్వే త్రి ~~...~~ భావరూపాభావప్రతియోగితానవచ్ఛేదకత్వస్య తాద్విదితి
భేదప్రకారక ఘటయోర్భావభిన్నమభావతాద్విదితాదావతివ్యాప్త్యాపత్తేః అభావమాత్రాధికరణాభావస్య అధికరణస్వరూపతయా హేతుమన్నిష్ఠత్వప్రథమాభావభి

ధూమం ధూమాలోకనే దండాభావస్యాపి నిరుక్తాభావభిన్నత్వస్య సత్త్వేన లక్షణాఘటకత్వేనాతివ్యాప్తిః విరహాత్ యద్ధివసమనియతాభావైక్యమతో ఘటత్వేన వహ్న్యభావస్య ఘటత్వేన వహ్న్య
భావాభావత్వరూపత్వేన వహ్న్యభావత్వే సంయోగేన నిరుక్తసాధ్యవద్వృత్త్యభావరూపాభావప్రతియోగితప్రతియోగికత్వాత్ ఘటత్వేన వహ్న్యభావాపేక్షయాధికరణధ
ర్మావచ్ఛిన్నాభావమాత్రస్యైవ స్వాద్ధావత్త్రా లక్షణాఘటకత్వే తదభావాభావభిన్నత్వపదేన సాధ్యవద్వృత్త్యభావ స్వరూపాభావప్రతియోగితానవచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వస్యైవ
వాచ్యత్వే తయోః సమనియతాభావానామైక్యేపి ప్రతియోగితావచ్ఛేదకఘటత్వేన వహ్న్యభావాభావ[illegible] వివక్షణీయత్వం యత్ప్రతియోగిత్వం తత్ర సాధ్యవద్వృత్త్యభావరూపాభావప్రతి
యోగితానవచ్ఛేదకత్వస్య సత్త్వాత్ తత్స్వరూపకాభావమాదాయ వవవిహ్నమాన్యభావమాదితాదృశాలక్షణసమన్వయః కిన్త్వేవమపి ధూమాలోకాన్యతాదృశాభావస్యాపి కాలికసంబం
ధేన సాధ్యవద్వృత్తిత్వయా తదభావరూపస్వరూపాదిసంబంధేన సాధ్యవద్వృత్తిత్వ[illegible] నివేశస్యావశ్యకత్వేన సంయోగత్వరూపాభావస్యాపి తాదృశసంబంధేన సాధ్యవద్వృత్తి
త్వవిరహాత్ తత్రాపి నిరుక్తాభావభిన్నత్వసత్త్వాదవ్యాప్తిస్తాదవస్థ్యమితి వాచ్యం తత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన ప్రతియోగిమత్త్వాభావవిరోధితాఘటకసంబంధస్యైవ
సాధ్యవద్వృత్తిత్వవిరహాత్ తత్స్వాభావభిన్నత్వవహ్నిః సంయోగత్వరూపాభావత్వని రుక్తసమవాయసంబంధేన తాదృశేన సాధ్యవద్వృత్తిత్వసత్త్వేనాభావభిన్నత్వవిరహాద్వ్యాప్తి
ప్తిః సంయోగాభావాదిమాదాయ ప్రతియోగిప్రతిబంధకాభావేత్వవ్యాప్యవృత్తిత్వయస్థానసత్త్వాత్ ప్రకృతపక్షేవ కేవలసమవాయత్వతాదృశవిరోధితాఘటకత్వం నయనిర
వచ్ఛిన్నవిశేషితత్వే తాదృశవిరోధ్యం నను తథాప్యధూమాలోకత్వరూపత్వేన ధూమాలోకాన్యతాదృశాభావస్య ప్రతియోగితాయాః కాలికాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభా

ఉప సాధ్యవద్వృత్తిత్వస్యైవ వివక్షణీయత్వాత్ ధూమాలోకాన్యతాదృశాభావస్య ప్రతియోగిమత్తా వ్యావిరోధితాఘటకసమవాయాదిసంబంధేన సాధ్యవద్వృత్తి

గశ్చ తత్రాయః కేవలాన్వయి నో వేత్యాదావపి సిద్ధాంతః యత్సమానాధికరణే ఇత్యస్య సుకాన్య సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకసమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకా
యావదభావాభావః ప్రతియోగిసమానాధికరణస్తత్త్వమిత్యుక్తౌ ధూమాభావాభావత్వేన రితావద్దావతివ్యాప్తిః తథావిధప్రతియోగితాశక్యఘటత్వేన ధూమా
భావాభావస్య ఘటత్వేన వహ్న్యభావాభావస్య రూపత్వేన చ విశిష్టస్యాధికరణవృత్తిదేశప్రతియోగిసమానాధికరణత్వాత్ యది చ తథావిధప్రతియోగితాయావత్త్వః ప్ర
త్యేకేన తదాశ్రయసామానాధికరణ్యం వివక్షితం తదా తత్ప్రత్యక్షత్వం తత్ర రత్నేనదేశాత్ ఘటత్వేన ఘటం అయమాత్మా సిద్ధాంతాదిష్టు తత్ర అవ్యాప్తిః వారణాయ స
మానాధికరణేతి అథవ విశిష్టమానసత్తామాదిష్టు తత్ర వృత్త్యాభావస్య తథావిధస్య కాలికాదినా ప్రతియోగిసమానాధికరణస్య సత్త్వేపి పరమ ధ్వంసప్రాగభావా
భావస్య తథావిధస్య విభిన్నకాలీనయోరాధారాధేయభావానుపగమేన స్వవిశిష్టవృత్త్యధికరణవృత్తిదేనప్రతియోగిసామానాధికరణ్యాభావాదవ్యాప్తిసంభవేఽప్ర
లాంతరకథనమసంగతమితి చేన్న పరమధ్వంసప్రాగభావస్య మహాకాలే ప్రతియోగిసమానాధికరణతయా స్వవిశిష్టవృత్త్యధికరణవృత్తిదేశస్య గ్రహ
దేవ తత్రావ్యాప్తిసంభవః తత్ర వేశాంశే కేవలాన్వయి ఏవాయమాత్మా సిద్ధాంతాదిష్టు తత్ర అవ్యాప్తిసంభవాత్ తత్ర తత్పురీత్యాగః న చోభయపక్షేపి గగనస్వరూ
పాభావమాదాయావ్యాప్తిసంభవతీతి వాచ్యం కాలికాదిసంబంధేన గగనాదివృత్తిమత్త్వమతః సర్వేపి ప్రతియోగిసమానాధికరణత్వాత్ అథవా వృత్తిమత్త్వనివేశనే తత్రాభావే
శాదేవ తదాధికరణసంభవాద్వృత్త్యధికరణపర్యంతం తద్వాచ్యత్వసత్త్వలత్వాభావాదయః — కేచిత్తు ప్రతియోగివ్యధికరణఘటితవ్యాపకతావచ్ఛేదకాభావభిన్నఘస్యతని చ

ష్టిత్వస్యఘటాదిష్విలాంచ్ఛితాద్యభావస్యఘటాభావస్యరూపత్వేనధ్వతియ్యభావభిన్నత్వాదితాద్యవయుక్తానుపమిత్యాసంఘటత్వరూపత్వేనప్రతియోగిత్వంసంబంధావచ్ఛిన్న
ప్రతియోగితాకఘటాభావస్యప్రతియోగిత్వసంబంధేనపాంయమనిత్యస్యయావదంతర్గతత్వాత్ప్రమాదాయత్యాతివ్యాప్తిర్వారణసంభవాత్ప్రతియోగిత్వసంబంధస్య
స్యనియామకత్వేఽపదవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్యాభావస్యప్రసిద్ధ్యాపవితాద్యసంబంధేనఘటవద్భిద్ధమోదాయతద్భూరూపసంభవాత్తద్విదాభావస్యతద్రూపత్వా
త్తస్యనియామకసంబంధస్యప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాఘటత్వస్యపర్యాప్త్యైవకారాంతపరేతువర్ణమానస్థావదిత్యాదావవ్యాప్తిః పాంయమన్నిత్యస్యతద్వ్రతత్వస్యరూ
పస్యతత్వవృత్తిత్వాన్వృత్తిత్వేనతద్వృత్తితాన్వృత్తిత్వతద్వృత్తిప్రకారకేప్రమావిశేష్యత్వాద్యన్యతరాభావస్యతద్వృత్తితాన్వృత్తిత్వేనతద్వృత్తితాన్వృత్తిగగనాభావాన్యతరాభా
వస్యవారసాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకస్యతాద్యశాన్యతరాభావియ్యప్రతియోగిత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యసత్వేతరగ్రాద్యావ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వమ
న్యతంప్రథమాభావాచ్ఛిన్నస్యద్వితీయాభావభిన్నత్వవిరహాత్సవత్వస్యనవృత్తిత్వధర్మావచ్ఛిన్నస్యఉక్తప్రతియోగితాకవిశేషణేదేవఉక్తాభావవారణంశస్యనవృత్తిత్వం
చ్ఛేదసమానాధికరణాభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వమితివాచ్యంతథాపిపర్వతఖేదగగనాభావఅన్యతరత్వేనతాద్యశోభయాభావమాదాయావ్యాప్తితాదవస్థ్యా
త్ యదివయప్రతియోగితాకాభావతావచ్ఛేదకతామనచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వఘటగత్వేతిఖనంతూర్వఖేయమవవృంతదవృత్తిప్రతియోగితావచ్ఛేదసమాధ్యేదాంపక్షత్వమితిఉక్తే
విశేషణేఽప్యయాదేవసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వాదిదలవైయర్థ్యవ్యాపత్తేరితిచేద్భిన్నశంతరత్వాపత్తేరితిధ్యేయంఏవంవిధధర్మవత్వ్వతాద్యశాభావాత్ప్రతియోగి
లక్షణసామంజస్యే
భిన్నాధికరణవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నత్వేనప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వఘటవద్వృత్తిభిన్నత్వస్యశేషావిశేషణాదేవప్రయోజనాభావాదితి ॥ ౧ ॥
నయువక్తం మదన్యత్

వృత్తిత్వే తాద్రూప్యాదిగ్రంథానుపపత్తిరుక్తా। అథ ప్రయోగవత్త్వే ఘటాదావపి కాలికసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాప్తివారణాయ హేత్వధికరణవృత్తిసాధ్యసామానాధికరణ్యస్య వక్తవ్య-
కతయా తాదాత్మ్యేన వృత్తిమద్భిన్నత్వవ్యాప్తివారణాయ ద్రవ్యత్వవద్భిన్నత్వే సాధ్యే ఇత్థం హేతుసమానాధికరణాత్యంతాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకమపి వృత్తిమత్త్వమిత్యత ఉక్తం హేతుమత్తత్క్షణం తత్ర వైశి-
ష్ట్యసామానాధికరణ్యఘటకవృత్తితాయాం స్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నత్వవిశేషణావచ్ఛిన్నత్వవిశేషణాదేవ కాలికసంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాప్తివారణే హేతుతదధికరణవృత్తిత్వవ్య-
ర్థత్వాపత్తిరితి వాచ్యం నియమ్యతయా తత్త్వం తాదృశావృత్తిత్వానుపపత్తేః యద్యపి సత్త్వాభావాత్ ద్రవ్యత్వాదిత్యాదౌ హేతుమన్నిష్ఠకాలికసంబంధేన సత్తాభావవృత్తితాదృశసంబంధేన
సాధ్యసామానాధికరణ్యాభావాత్ తాదృశవ్యాప్తిస్తథాపి హేతుమన్నిష్ఠమపి తత్సంబంధేనైవ వక్తవ్యమితి న దోషః యదపి యత్సమానాధికరణత్వాదిఘటకతద్ఘటి-
తవృత్తిరూపత్వం పర్యాప్త్యాభావమాదాయ వ్యాప్తివారణాయ హేతుసమానాధికరణాత్యంతాభావేన తద్వృత్తిరూపత్వం సాధ్యతావచ్ఛేదకప్రతియోగితావచ్ఛిన్నవిరోధితావచ్ఛేద-
కః కాలికసంబంధేన తద్రూపత్వం సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకీభూతతత్ప్రతియోగితాశ్రయత్వవిరోధితాఘటకసంబంధేన హేతుమన్ని-
ష్ఠాత్యంతాభావేన దోషః తత్పూర్వతద్వృత్తిరూపత్వం సామ్యవత్త్వతాదృశధ్వంసవత్త్వాదాభావస్యోభయవృత్తిత్వాభావాదవ్యాప్తిరతః సాధ్యవ్యాపకత్వాదిః అథ తత్పూర్వతద్వృత్తి-
రూపత్వం సకాలికత్వాభావస్య అవ్యాప్యవృత్తితయా ప్రతియోగివ్యధికరణఘటితతద్వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాయాస్తదుభయవృత్తిత్వాభావాదవ్యాప్తిరితి చేన్న
ప్రతియోగివ్యధికరణఘటితవ్యాపకతాయా ఏవం ప్రవేశేన విశేష్యత్వేన తదభావవారణాయ తన్నిరుక్తయా వంశే ఇత్యభావాంశప్రతియోగితావచ్ఛేదకవిరోధితాఘ-

కృతయోఃగగనప్రత్యయోఽపెంభావస్యభావభిన్నస్యవిరహేఽప్యుభయోరవ్యాప్యవృత్తిసంబంధవాచ్యత్వం తత్రానుద్ధారణం ఆశ్రయనాశాద్ధిగుణనాశాద్వృత్తిత్వం న సర్వసమత
మితి న తమాదాయాఽవ్యాప్తిః వృత్తిప్రసక్తిరిత్యాహ యుక్తిః। సాధ్యసమానాధికరణ ఇత్యాది। అత్యంతాభావత్వాదితాద్రూప్యకాలికాదిసంబంధేన ప్రవృత్తాభావస్య సమవాయకాలానాం
తరాభావేఽసాధ్యసమానాధికరణతయోస్తత్వేఽపెంభావప్రతియోగిత్వాభావాదవ్యాప్తిరితి॥ ఖ॥ అథ దైశికవిశేషణతావిశేషసంబంధేనాభావస్యసాధ్యవద్వృత్తిత్వం వాచ్యం ఇతి చేత్ తత్ర
దానసత్త్వావ్యాప్తత్వాదిత్యాదౌ సాధ్యసమానాధికరణస్యగుణోఽన్యత్వవిశిష్టసత్తాభావస్యవిశిష్టపెంభవాధికరణాప్రసిద్ధ్యాఽవ్యాప్తిః నచ వైశిష్ట్యవ్యాసజ్యవృత్తిధర్మావచ్ఛి
న్నప్రతియోగితాకస్య చైవ నవైశారదేవ తద్వారణమితి వాచ్యం తథాపి సమవాయేన ప్రమేయసాధ్యకే అత్యంతాభావవ్యాప్తిః సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతి-
యోగితాకప్రమేయాభావస్య సాధ్యసమానాధికరణస్య విశిష్టపెంభవాధికరణాప్రసిద్ధేః యది న సమవాయేన ప్రమేయాభావస్యప్రతియోగిత్వస్య సమవాయ ఏవ
కల్పనీయత్వతయోరభావస్య సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వవిరహాదేవ తత్ర నావ్యాప్తిరితి విభావ్యతే తదా కాలికాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక అత్యంతాభావా
భావస్య విశేషణతయా సాధ్యతాయాం అత్యంతాభావాదౌ తావదవ్యాప్తిః సాధ్యసమానాధికరణస్య సాధ్యనిష్ఠప్రతియోగితాకాభావమాదాయ నిరుక్తవ్యాపకతావ
చ్ఛేదకప్రతియోగితాకస్య అత్యంతాభావస్య విశిష్టపెంభవాధికరణాప్రసిద్ధేః ప్రతియోగివ్యధికరణస్య ఘటత్వకల్పనాద్వైశారధార్థానుసరణే తస్య లక్షణాంతరత్వాదితి
తిభావ్యం॥ యత్సమానాధికరణేతి యోఽవంత్రా సాధ్యశాభావాః సాధ్యసమానాధికరణ ఇత్యత్ర తాదృశాభావానామిత్యత్ర యత్వైయధ్యం ఇత్యత్రాహ్పవృత్తిసౌప్రతియో

మానత్వాభావవదిత్యాదావవ్యాప్తేరతోఽపి తు మత్వత్త్వచ్ఛిన్నప్రతియోగితావిశేషణతాసంబంధేన అవచ్ఛిన్నం వక్తవ్యం తయా తావచ్ఛేదకసంయోగత్వరూపావచ్ఛేదకమాదాయ అవ్యాప్తేర్వార
ణం చాత్ర మచ్ఛిన్నత్వ ఘటత్వ అభిధేయత్వరూపనానావిశేషణైవ అతివ్యాప్తేర్వారణసంభవత్వాత్ క్రమప్రదర్శనం న గగనత్వాదిమత్వే ప్రథమే తత్త్వవృత్తిత్వం ప్రకారకత్వం మానత్వ త్వేతి స్వవృత్తిత్వ
ద్వి ప్రకారకత్వం ఘటజ్ఞానయోర్ద్వయోర్భేదాదృత్తిత్వేన నిరూపకత్వం సంబంధాభావమిత్యనిర్దిష్టావచ్ఛేదకతాకప్రతియోగితాకాభావస్య తద్వృత్తిత్వమాత్ర అవాచ్యత్వం వృత్తితయా వర్త
మానత్వాభావవచ్ఛిన్నవిషయతాయాం విషయత్వరూపత్వేన వ్యాప్యవృత్తిత యా నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వనిరుక్తసంబంధేనాభావయవృత్తిత్వ విరహా
ద్విన్నమానత్వామాదిత్యాదావవ్యాప్తేరపి తత్ర ప్రతియోగ్యవృత్తియోగ్యా విషయతాయాం జ్ఞానసమానకాలీనత్వనియమరత్వాద్ధర్మవ్యాప్యవృత్తితయా అత్రాభావ
మాదాయ అవ్యాప్త్యసంభవేఽపి తద్వృత్త్యవృత్తిత్వేన తద్వృత్త్యవృత్తిత్వ తద్వృత్తి ప్రకారకతామాదివిశేష్యతాభిన్నతరాభావస్య తద్వృత్త్యవృత్తిత్వేన తద్వర్త్తావృత్తి
గగనాభావాన్యతరాభావప్రవానిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వతాదృశాన్యతరాభావియప్రతియోగితాభిమన్యిన్నాభావస్య సంగీకారాదవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతి
యోగితాకత్వం చాత్ర సంయోగత్వం పశ్యత్తావ్యాప్త వృత్తితయా తద్భేదకత్వపరూపనిరుక్తస్వాభావికాభావభిన్నత్వవిశేషణతాసంబంధేన హేతుమతి వర్తమానస్య నిరుక్తసంబంధేన
ఉభయవృత్తిత్వవిరహాద్విన్నమానత్వామాదిత్యాదావవ్యాప్తేః నను నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాయాః పునర్నవవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వనివేశాదేవ నోభా
భావస్య లక్షణఘటకత్వం తత్ర సమానాధికరణాసమానాధికరణానివచ్ఛేదకప్రతియోగితావచ్ఛేదకతద్వృత్త్యవృత్తి తావచ్ఛిన్నత్వేన తత్ర సత్తాదిత్యవాచ్యం తథాపి తద్వృ

ఖావభిన్నత్వస్యావశ్యం౹

ఘటకసంబంధేనోభయవృత్తి। యస్య భవిష్యద్ధర్మకరణత్సంయోగాత్మకాభావమాదాయ వ్యాప్తివారణాయ నాభావభిన్నత్వనివేశస్యావశ్యకత్వే ఇత్యర్థః తత్త్వవత్ధర్మభిన్నం ఘటత్వా
దిత్వాదావతివ్యాప్త్యభావాదేతత్కల్పధ్వదూషణమయుక్తమితి వాచ్యం। తత్పూర్వతవృత్తిరూపాంత్యకాలాభావత్వఘటభయవృత్తిత్వాభావాత్తదవ్యాప్తివారణాయ తత్ర
వ్యక్తినివేశనియమ్యతయా తద్ధూమభిన్నం ఘటత్వాదిత్వాదావతివ్యాప్తివాదవభావేన తదనుసంధానస్యావశ్యకత్వం ఇత్యక్తవ్యాప్రవృత్తేన తద్ధూమభిన్నం ఘటత్వాదిపక్షత్వాద్ధూమరూ
పత్వం సాంత్యకాలాభావస్యోభయవృత్తిత్వాభావాత్తద్రూపం స్వరూపం రూపత్వాదిత్యాదౌ ఆదిపదేనాం తివ్యాప్తిః సంపాదనీయ్యా అత్ర పితద్రూపమిత్యాదికారకయోర్వ్యాఖ్యా
నబ్యాఖ్యానవిషయతాంతద్రూపభేదాన్యతరాభావవత్తద్రూపమాత్రే అవ్యాప్తివృత్తి తయోరవర్తమానస్య తత్సంబంధేనోభయవృత్తిత్వాభావాత్ ధూమ ఇతి వ్యాప్తిః ఘటం గతాద విషయ
తాయా విషయస్వరూపత్వేనయా తద్రూపం వృత్తిః ఘటత్వనిరుక్తాన్యతరాభావవత్త్వం ముఖ్యమేవ సత్వాదితి వాచ్యం తన్నిష్ఠరూపత్వం త్ర్యేభేదసాధ్యకే ఘటే ఏవాతివ్యాప్తేరుక్తత్వాత్
ద్విషయతాయా విషయస్వరూపతయా తద్ఘటత్వాన్యతరాభావస్య నిరుక్తాన్యవృత్తిఘటత్వాన్యతరాభావస్య పక్షే సత్వాత్। అథ తద్రూపం పంచమిత్యాదికారక ప్రమాణ్యకత్వాత్ తద్రూ
పమిత్యాదికారకయోర్విఖ్యాన్యఖ్యానస్య కేనతరత్వేన నిరూపకత్వసంబంధావచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకతాక ప్రతియోగితాకాభావస్య వ్యాప్తివృత్తిత్వేన పక్షమాత్రావర్తమానస్యో
భయవృత్తిత్వాభావాన్నాతివ్యాప్తిః శంకాపి ఏవం ప్రాగుక్తదిశాభావభిన్నత్వస్య సాధ్యవద్వృత్తిత్వాభావరూపలక్షణ ప్రతియోగితానవచ్ఛేదక ప్రతియోగితాకత్వేన పరిభాషా
ధర్మకథనారంభత్ నయత్నం కార్యాపి తద్ధూమరూపత్వం సాధ్యరూపాభావస్య కాలికాదిసంబంధేన పంచమున్ని తత్తయోర్ద్వైతి కవిశేషణతాసంబంధేనోభయవృత్తి ఇత్యవిరహోద్భవాన్న

వాంఛేదోఽపి ప్రతియోగ్యవృత్తిః సాధ్యః ॥ తత్సంబంధేన సాధ్యవద్భిన్నాధికరణసాధ్యవద్భిన్నత్వాద్యాది ॥ ౫౪ ॥ తథా హి సాధ్యవద్భిన్నాధికరణసాధ్యాధికరణత్వేనాయోగ్యత్రదశ్యత్వా
నివేశాదేవోపపత్తౌ తన్నిష్ఠాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాద్యనుసరణం వ్యర్థమితి చేన్న లఘుదుక్తౌ తత్రాదనంతగురుధర్మావచ్ఛిన్నేతరరూపతావచ్ఛేదకనివేశాపత్తౌ గౌరవా
పత్తేః ॥ యదుక్తౌ త్వతేషాం ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వవిరహాత్ తత్తద్భేదస్యనివేశః ॥ అథ సామానాధికరణ్యాభావీయవ్యత్వప్రతియోగితాయాః ప్రతియోగ్యవృత్తియంశివృత్తిమతో ఘటత్వేన
వవహ్న్యభావీయప్రతియోగితాయా అపినానాత్వాత్ ప్రతియోగినిష్ఠస్యనవ్యనాయేన సర్వేషాం ప్రతియోగితానామేవ సాధ్యవద్భిన్నాధికరణసాధ్యవన్నిష్ఠాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వా
త్ ఘటత్వేన వహ్న్యభావాదినాయుపి లక్షణే ఘటత్వమితి చేన్న యత్రాదనుయోగితానిరూపితప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం నిరుక్తం తత్రాదనుయోగితాశ్రయవిశిష్టవృత్తి
ధికరణవచ్ఛేదేన ప్రతియోగిసామానాధికరణ్యవిపక్షవ్యత్వాత్ తేం వారసద్ధ్వయదృష్టవేఘటత్వాదిరూపేణ గగనాభావాభావమాదాయ లక్షణసమన్వయః ఇష్టాపత్తి
వేతదభావాభావమేవధర్మః ॥ అథ సాధ్యవన్నిష్ఠాభావప్రతియోగితాయాం సామానాధికరణ్యానవచ్ఛేదకత్వమితి అథాత్ర ఘటత్వేన వహ్న్యభావీయప్రతియోగిత్వేన
తత్రాద్వహ్న్యభావాదేః సాధ్యవత్పక్షవృత్తిత్వసాధ్యవన్నిష్ఠాభావప్రతియోగితాయాం సామానాధికరణ్యానవచ్ఛేదకత్వం ఘటత్వేన వహ్న్యభావీయ
ప్రతియోగితాయాం సత్త్వాదిదం వహ్నిరూపతావచ్ఛేదకత్వమితి న సామానాధికరణ్యాదలక్ష్యఅనుపపన్నానతిరిక్తవృత్తిత్వాద్ధర్మతయా తత్ర తత్త్వం భవతీతి వాచ్యం తథా
పితాదృశప్రతియోగిత్వేన తాదృశతాం సాధ్యాభావాదితమాదాయ తదృష్టాంతాదవసాధ్యాదితి వేద త్రాకేవల ఘటత్వేన వహ్న్యభావ లక్షణే ఘటత్వేన గగనాం

తాదృశ్యగగనాభావాన్యతరత్వేనతత్త్వతాదృశ్యగగనాభావప్రతియోగియాభావమాదాయతత్ర వ్యాప్తిమర్యాదయాప్రసాదుక్తాన్యతరత్వస్యవ్యాప్యవృత్తిత్వవిరహాత్ యద్వావి
నిరుక్తవ్యాపకతప్రతియోగితాయాం యత్ప్రతియోగితాకాభావె సర్వపక్షిప్రభేదకతావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వఘటిత ద్వయవృత్తిభిన్నత్వఘటితఉభయవత్వం తదన్యత్వమిత్యర్థ్య విశేషణసార్థక్య
క్వాన్యాభావవారణం సంభవతి ఘటవచ్ఛిన్నత్వస్వపాంచాభావికార్ధకత్వేనవ్యాప్యభావిఘటాన్యత్వాద్యభావపొంపినలక్షణఘటకత్వేః తత్వమనియమెంయద్వ్యాపకాంరత్వలగగనాభావవ్యాప్యతరత్వేనతదు
భయాభావప్రసాదాత్తత్తతయా తస్యనిరుక్తవిశేషణవారణం తద్వయాంధరుమత్వృత్తి త్వాద్విధివాక్యం పొంతుమన్యప్రాకారె పొంధ్యత్వావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నవద్వృత్తిత్వవ్యధికరణధర్మా
వచ్ఛిన్నాభావాన్యప్రయోగ్యయాభావవత్వం విశేషణియ్యమత్వేనిరుక్తాన్యతరత్వనాంభయాభావస్యలక్షణాఘటకత్వంవవాతమాదాయావ్యాప్తిః వ్యభిచారిత్వంత తెంగగనాభావతద్వ
భిచారత్వలాభ్యవన్యతరత్వేనఉభయాభావత్వమాదాయాతివ్యాప్తివారణాయ ఏవం తత్రాప్యప్రసనిదొషద్వయం సంభవతితథాపితాదృశవరిష్కారె తస్యలక్షణాంతరస్యల
క్షణదూషకత్వసన్ని నయొంగఇతి వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకాంతత్రదలస్యనిష్ఫలత్వవకుపివయ్యర్థ్యం యత్ర ఉభయవృత్తిత్వపడెనతేంయమత్వవృత్తిత్వపతిసా
ధ్యవద్వృత్తిత్వం వాచ్యంతథాతథాదలత్వేనాభావభిన్నత్వం నవెశ్యం వ్యభిచారమాత్రవ్యభిచారత్వలాభదాభావమాదాయసంగమిరితితత్వనంతథాసతినిరుక్తవ్యాపకాంత
దలవయ్యర్థ్యాపత్తేః పొంతుమన్యస్తాంకియాపం తెంఅభావాంః నిరుక్తసంబంధెనతథావిధెంభయవృత్తయుస్త త్వమత్వస్యసమ్యక్త్వయ్ ఉభయవృత్తిత్వం తస్యసార్థక
రణవృత్తిత్వసార్థనధికరణవృత్తిత్వయోఉభయపంబంధెనయత్కించిద్ధర్మతరవత్వంసార్థనధికరణవృత్తిత్వప్రతియోగివృత్తిత్వఉభయసంబంధెనయత్కించిద్ధదవత్వం

ా ఘటుత ఘపిన తద్రూపవఛెదకావఘుండాద్యైవల్లు తివ్యాప్తివారణాయ వ్యాసమనియతాంశావానాప్మైకాగ్యవగమేపి ప్రతియోగితాయాంయావత్వనివెశతలుమంధ్యత్రైవ
తత్రాతివ్యాప్తివారణాంసంభవతీతి భావః వృత్తిత్వయధాశ్రుతార్ధకఘపిసత్త్వతిరితాద్యవరుః తన్నిషమాణినంపనుమ్యనవృత్తిత్వధర్మానవచ్ఛిన్నఘఘ ఘటత్వనిష్ఠవృత్తికత్వే
అతివ్యాప్తిర్దుర్వారేతి రత్నాదివిశేషణితత్వం ఘటత్వైనఘాటత్వ్స్వాంశావచ్ఛిన్నత్వస ఘటపిసమనియతాంశావానాప్మైకాగ్యవిశిష్టత్వేనద్రవ్యత్వాద్యవచ్ఛిన్నాభావప్రరూపతయ ప్రయ్యు
వ్యాపకతావచ్ఛేదకద్రవ్యత్వనిష్ఠప్రతియోగితాశ్రయసామానాధికరణ్యస్య ఘటస్యసత్వాపిరనాంసంభవః ఇతియధాశ్రుతఘాటావచ్ఛిన్నత్వస్యైవసమ్యక్త్వంనైవం
తద్రూపావచ్ఛిన్నంగుణాత్వాదితాద్యదాంశద్రూపావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నయధాశ్రుతఘాటావచ్ఛిన్నత్వవిరహేణాలక్షణాఘటుత్వత యాంయావదంతర్గతస్యపటాదివృత్తిత్వవిశిష్ట
తద్రూపావచ్ఛేదకాంశావచ్ఛిన్నపటాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాన్యతాద్యవచ్ఛిన్నాభావప్రరూపతయాంతదిత్యవ్యాప్తినిష్ఠప్రతియోగితాశ్రయసామానాధికరణ్యసత్వా
దతివ్యాప్తిరితివాచ్యం॥ యావత్వఘటధికరణతానిరూపితాధేయతావచ్ఛేదకత్వంతాంయా ౹సాధ్యతావచ్ఛేదకతానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాతదన్యప్రతియోగి
తాశ్రయసామానాధికరణ్యస్యైవవివక్షితత్వాత్ ఉత్తరఘవిత్యవాన్యఘటాదినిష్ఠప్రతియోగితాయాంతదన్యత్వవిరహాదేవధర్మమతస్యయాతద్రూపావఛేద
నిష్ఠప్రతియోగితాయాఎవతద్ధర్మత్వేనతదాశ్రయసామానాధికరణ్యస్యావాదేవఅతివ్యాప్త్యసంభవాత్ అధికరణంశయావత్వనిశాఖ్యవిశిష్టసత్తావాన్ఖా
తరితాద్యదానాంతివ్యాప్తిరితాద్యవరుసత్వసమిరాణినంఘటాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాన్యతాద్యవచ్ఛిన్నాభావనిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకస్యయావదంతర్గతస్య

భావాంభావవమాదాయైవ లక్షణం సంగమనియమిత్యాద్యవయుపప్లుతిం ష్టం ష్టభూతరితాయత్త్ర లిం ష్ట స్తోం భావవ ఎవ వత్రై ష్ట్య॥ వస్తుతస్తు సాం తూనాధికరణ్యమభేదాంధర్మతేం ప్రతియోగి

తావచ్ఛేదక ధర్మావచ్ఛిన్నాభావియ్య ప్రతియోగి ష్టమతిరిక్తమేవ సామానాధికరణ్యాభావియ్య ప్రతియోగిత్వం ప్రతియోగితావచ్ఛేదకస్వరూపమనువనతూంభ యాభావియ్యమపి యథాంఎవంది

శాపూంర్వకై ప్రసర్వమనివర్ధ్యధికరణాం సామాన్యభేదః॥ ఇత్యస్యాపి పరిష్కారః॥ కార్యః॥ అథఖాంతిస్వరూపాం భావమాదాయదోషవారణార్థం భావభిన్నత్వమభావేనివిశంతత్రతాదృ

శనివేశేపిఘటత్వేనఖాంతిసామాన్యాభావమాదాయతద్దోషతాదవస్థ్యమితినవపూర్వోక్తరీత్యాసాంధ్యవత్వ్రత్తిత్వావ్యాభావభూంపాంభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకప్రతియోగి

తాంకత్వమేవభావభిన్నత్వపదేనవివక్షితమితివాచ్యంభావరూంపాంభావేసాంధ్యవత్వ్రత్తిత్వావృత్తిప్రతియోగిమతాంతధీవిరోధితాంఘటత్వేసంబంధేననివేశ్యతయాంవ్యాపకత్వాంశరీరభా

వేసాంధ్యవన్నిష్ఠత్వస్యాపితాదృశసంబంధేననివేశ్యఖాంతిప్వరూపాంభావరూంపాంభావవారణాసంభవేభావభిన్నత్వనివేశవ్యర్థయుక్తిశరీరత్వాపత్తేః॥ ఏవమనయైవరీత్యాద్వైశికవిశేష

ణతావిశేషసంబంధేనోంభయవృత్తిత్వఘటితలక్షణస్యాపిపరిష్కారః॥ సంభవేతద్దోషానపంగతైవ్యల్లత్రవాయాలాం॥ భూంత్వభావత్వవనిన్నాభావప్రతియోగిత్వత్వభూం

త్వభావస్వరూపతయాంపదవనిన్నాభావత్వయత్త్వేవాంబన్నాతియద్వతాత్వనప్రతియోగ్యవృత్తిత్వదభావవత్వేనవ్యవప్రాయ్యతాఇతియ్యస్యైవతదభావత్వంచ ఉభయత్రాతిదేవలాద్వ్యా

దేథత్వంతత్రనావ్యయనఖాంతిస్వరూపత్వసిద్ధితరరెప్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగిత్వత్వ(అ)తిరిక్తతయాభూంతత్వనిష్ఠతాదృశప్రతియోగిత్వాంమనిన్నాభావత్వ(అ)తిరిక్తత్వా

తత్వసాంధ్యవన్నిష్ఠత్వస్యసూత్రదోషశంకాపిసమనియతాంభావానాంమైక్యనపమాంతతత్స్వరూపాంత్వంరూపతావచ్ఛేదకత్వద్వారాతత్స్వరూపభేదాంభావత్వభావభిన్నత్వవిరహాంలక్ష

ధ్యాభావవత్వనిరుక్తవృత్త్యనుయోగిత్వసమ్బన్ధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వోభయసామానాధికరణ్యవిరహోఽప్యుద్ధ్రుమమాత్రే అసంభవ ఇతి వాచ్యం వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకాభావీయాను
పి నిరుక్తవృత్త్యనుయోగిత్వసమ్బన్ధావచ్ఛిన్నత్వస్య విశేషణాయ్యత్వాత్ అత్ర చ సాధ్యాభావత్వప్రథమం తద్రూపమతోఽపి ఘటత్వాదిత్వం చేత్ సమనిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్ర
తియోగితాయాం నిరుక్తవిశేషణదానే తద్రూపావచ్ఛిన్నం గుణత్వాద్యవచ్ఛిన్నం ఘటవృత్తిత్వవిశిష్టతద్రూపావచ్ఛేదకాభావాదిలక్షణే ఘటత్వేన వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నా
భావమాదాయాతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం తన్నానుయోగివృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నస్య యావత్త్వవ్యధికరణనిరూపితాంశాధేయతావచ్ఛేదకతాయాః శ్చాభావవత్తి నిరుక్తవ్యాపక
తావచ్ఛేదకతాయాం ప్రతియోగితాత్వనిరూపకాభావస్య స్వవలక్షణ్యం ఘటత్వాత్ తదభావఘటవృత్తిత్వవిశిష్టతద్రూపావచ్ఛేదకాభావప్రతియోగితాయాం వ్యనుయోగిన
వృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నత్వసత్త్వేఽపి యావద్వ్యధికరణనిరూపితాధేయతావచ్ఛేదకత్వవిరహాదేవ తాదృశాభావీయాభావసత్త్వాన్న తత్ర లక్షణం ఘటత్వం ఘటాదివృత్తి
త్వవిశిష్టవాన్ వాత్ ద్ధ్యాభావప్రతియోగితాయాం ముక్తోభయసత్త్వేఽపి ఘటత్వలక్షణే ఘటత్వేన తమాదాయాసంభవాభావాత్ కిం చ ప్రవృత్తతరత్వాదినా ఘటాభావప్రతియోగితా
మాదాయాతివ్యాప్తిరస్తు యత్ప్రతియోగితాయాం ఘటాభావత్వావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసామానాధికరణ్యం ఘటత్వవృత్తిత్వవిశిష్టోభయాభావవత్త్వం తత్ప్రతియోగితాశ్రయవిపక్షే ఇత్యేవ వారణీ
యాః సర్వత్ర లక్షణసమన్వయస్తు వ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపేణ వ్యాప్యవ్యాభావమాదాయ వ్యభిచారేవమనోన్యత్వాత్ ద్ధ్యాభావవ్యాప్తి విశిష్టవిషయస్య వృత్త్యాభావవతాం శుద్ధిదృష్టిరితి తోమో
ద్ధృమితి నిపుణతరం భావనీయం తద్విపస్యసమ్యక్ సంయోగాభావవాన్ యథాదిత్యత్ర గగనాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాచ్యత్వాత్ ధ్యాభావమాదాయ యత్ర విశిష్టపదసార్థక్యే సదా

8

ష్ఠప్రత్యేయ్యసనిరుక్తప్రతియోగితాకాప్రసిద్ధ్యా ద్వ్యేయ్యసనిరుక్తప్రతియోగితాశ్రయసామానాధికరణ్యవిరహాద్వ్యాప్తిమాన్యాదిత్యాద్యదాశశసంభవాపత్తేః వాచ్యత్వాద్యదినిష్ఠప్ర
తియోగితాయా ఉక్తత్వాత్ తదన్యత్వవిరహాత్ కథం బిభ్యేయ్యత్వతదన్యప్రతియోగిత్వస్య ప్రసిద్ధావపి తన్నిష్ఠాధికరణత్వేఽపి నైతదాశ్రయసామానాధికరణ్యస్య తన్నిష్ఠప్రసక్త్యా
దితి ॥ ౦ ॥ పరితు ఖావచ్ఛిన్న పదం యథాశ్రుతాంధకేవసమనియతాభావైక్యతయా ఘటత్వే న ఘటాతిసామానాధికరణ్యాభావాభావమాదాయ న దోషః నన్వేవముక్తరీత్యా తద్రూ
పచ్ఛిన్నం రూపత్వాద్యవచ్ఛిన్నత్వాదావతివ్యాప్తిః సాధ్యత్వాభావస్య యథాశ్రుతత్వాభావవచ్ఛిన్నత్వవిరహాత్ ఘటత్వవృత్తిత్వవిశిష్ట తద్రూపభేదాభావస్య తథావిధస్య ఘటత్వాదివృత్తిత్వవి
శిష్టవాచ్యత్వాభావస్య రూపతయా తస్య ప్రతియోగిసామానాధికరణ్యాదితి వాచ్యం ధూమవాన్వహ్నేరిత్యాదౌ సమనియతాభావైక్యేన తయా ప్రతివ్యాప్తివారణాయ పక్ష
మాత్రావృత్తేర్న వృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నస్యైవ విశేషణస్య వక్తవ్యతయా తత్ర అన్యూనవృత్తిత్వం యది స్వసమానాధికరణ్యే సతి స్వసమానాధికరణ్యస్వప్రతియోగితావ
చ్ఛేదకత్వముచ్యతే తదా ఘటమాత్రావసమనియతం ధూమవద్వృత్తిత్వవిశిష్ట గగనాభావాభావమాదాయ అతివ్యాప్తితాదవస్థ్యం తేన యత్ స్వసమానాధికరణ్యే సతి ।
సతి స్వావచ్ఛిన్ననిష్ఠభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాంతాధికరణతానిరూపకతావచ్ఛేదకత్వమేవ న్యూనవృత్తిత్వపదేన తత్త్వం తథా చ ఘటత్వాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాచ్య-
త్వాద్యభావప్రతియోగితాయాం నిరుక్తన్యూనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నత్వవిరహాదేవ అతివ్యాప్త్యసంభవాత్ నన్వేవం నిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకస్య యా
వదంతర్గతస్య ఘటాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాచ్యత్వాద్యభావస్య నిరుక్తన్యూనవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్య యావదంతర్గతస్య ఘటాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాచ్యత్వా-

నస్వప్రకాశత్వపత్తేః క్షిప్త ఏవం వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదౌ సామాన్యాది వృత్తి ద్రవ్యత్వ విశిష్ట సామాన్యాభావాభావ మాదాయాసంభవాం పత్రైక్షితి పరమార్థః శివస్తుత
స్తు సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్ననిష్ఠయాభావవద్వృత్తిత్వరూపాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నప్రతియోగితానిరూపకాభావవద్వృత్తిత్వరూపాభావప్రతియోగితానవచ్ఛేదకత్వం
నిరుక్తవ్యాప్తిపక్షతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాయాం నివేశనీయం మనోన్యాభావస్య ద్రవ్యమనోన్యత్వగగనాన్యత్వోభయత్వాభావయాంభావః పృథివ్యాదిని యద్వ్యాప్య
తమ ద్రవ్యమనోన్యత్వోభయాభావోంలాదినాం ద్రవ్యః తేవత ద్రూపాంద్రవ్య విశిష్టవాన్ ద్రవ్యవాన్ ప్రమేయత్వాదిత్యాదౌ సాధ్యాభావియ్యుష్ఠుంపభేదనిష్ఠప్రతియో
గితామాదాయాతివ్యాపారణమితివనతద్రూపమిత్యాకారకయుక్తింబిద్ధాన విషయత్వస్య సాధ్యతాయాం వ్యభిచారిణ్యతివ్యాప్తిః సాధ్యశబ్దవిషయత్వస్య
స్యలి వ్యాప్తిప్రతిసత్రయోత ప్రసిద్ధవ్యాపకత్వ విరహాత్ వృధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావాతిరిక్తాభావాంతర స్వలక్షణాభావభిన్నత్వ విరహాద్వృధికరణధర్మావచ్ఛిన్నా
భావస్యైవవక్తవ్యతయా తత్ర కిరణ ప్రతియోగితా త్రయసామానాధికరణ్యసత్వాదితి వాచ్యం వ్యాపకతాశరీరే సాధనవన్నిష్ఠస్యాపి నిరవచ్ఛిన్నత్వేన నివేశాత్ తత్ర సాధ్యా
భావమాదాయాతివ్యాప్తేః సంభవాత్ యుక్తయుక్త్రయ వ్యాదృశ్యత్వే యసంయోగాభావాభావవాన్ యత్వాదిత్యాదౌ లవిసంయోగస్వరూపాభావమాదా
యదోషణయున భావభిన్నార్థకాభావవపదస్యతాత్పర్యకతాంద్వర్వసంభవాత్। యత్తు సాధ్యవద వృత్తిస్వాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకాన్యవ్యాప్తి
దితత్ర కేవలాన్వయిని తాదృశాభావాప్రసిద్ధ్యా గగనస్వరూపాభావస్య సమానాధికరణ్యాసంభవాత్ కేవలాన్వయ్యవ్యాప్తిరితి॥ ఖండనం అథ కేవలాన్వయి

ష్ఠితేనిరుక్తే ప్రతియోగితావచ్ఛేదకఘటత్వేన గగనాభావాభావమాదాయ లక్ష్యగమనసంభవాత్ అవ్యాప్త్యభిధానమయుక్తమితి చేన్న అభావాభావత్వం ప్రతియోగిత్వ
మితి రక్షణార్థమతాం మనసా రోగగనే గగనాభావప్రతియోగిత్వరక్షార్థం గగనాభావాభావస్య భిన్నాభావత్వే తదాపి ఘటత్వేన గగనస్య రూపాభావత్వే కేవలాన్వయిత్వాభావ
తన్నిష్ఠవృత్తిత్వధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య నాస్త్యభావత్వం సర్వత్రాపి సామాన్యాభావాదిభిన్నయోః అథ ఘటాదిసామాన్యాభావాభావత్వ ఘటాభావమాదాయ అసంభవవారణా
యాభావాభావత్వమితి అభావత్వమితి తదర్థః కిఞ్చ అభావత్వావచ్ఛిన్నత్వం ఘటత్వాదిత్యాదిరలక్ష్యసమన్వయాం గ్రంథమసంభవ ఇతి చేన్న విషయత్వాదితిసం
బంధేన విశిష్టానాం ద్రవ్యరూపాభావమాదాయ తత్రాపి లక్ష్యగమనాసంభవాదితి యుక్తం సాధ్యప్రతియోగికేయం ఇదభావేయత్ర ధర్మావచ్ఛిన్నాధికరణవృత్తే నప్ర
తియోగిసమానాధికరణత్వమిత్యాదిరూపం అథాత్ర సాధ్యమాత్రప్రతియోగితాకాభావనివేశే వహ్నిమానాద్ధూమవాన్ ఇత్యాదౌ వహ్నిధూమయోరుభయాభావమాదాయ
అతివ్యాప్తివారణమితి చెన్న సమనియతాభావానామైక్యాత్ తత్ర వృత్తి తత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకనిష్ఠప్రతియోగికేతయోర్వృత్తికత్వధర్మావచ్ఛిన్నాభావానామేక్య
త్వేన ధర్మమవశ్యం తయోరసంభవాపత్తిరితి ససాధ్యమాత్రనిష్ఠప్రతియోగితాకత్వమేవ తదర్థ ఇతి వాచ్యం తథా చ ఉభయాభావత్వాదివాచ్యే సాధ్యేతరఘటి
తఘటతదాద్యవచ్ఛిన్నాత్ర సిద్ధ్యవ్యాప్తిపత్తిరిత్యర్థకే సాధ్యతరయతితిరిత్యసాధ్యేతరావృత్తిత్వఘటితయ సంబంధేన సాధ్యనిష్ఠప్రతియోగితావచ్ఛేదకప్ర
తియోగితాయామేవ సాధ్యమాత్రనిష్ఠప్రతియోగితాపదేన వివక్షణీయత్వతయా న తతాపి దోషః తథా తాదృశానుసంధానే లక్ష్యతరం పరతాదిత్యాదపియా

ద్రవ్యం భావత్వప్రతియోగితాయాం శివ్యాప్యతం సాధ్యతావచ్ఛేదకయుక్తప్రవచ్ఛిన్నధూమమోభయవాన్ధూమమాదిత్యత్రతు ఉభయత్వస్య పర్యాప్తిసంబంధేన వహ్నిసాధ్యప్రతియోగితా
యాం వ్యాప్యత్వవిరహవద్వృత్తిరిత్యర్థ ఇతి బోధ్యం ॥ అథాంత్రాంశ్రాదిశాంఖుంతత్వమూర్ఛమోభయవాన్ పర్వతాదిత్యత్ర అతివ్యాప్తిరుక్తోభయాభావాయత్వ అభావస్య సంగ
తత్వాదితి చేయుయం ॥ సంవ్యాప్యసాధ్యతావచ్ఛేదకాతిరిక్తధర్మానవచ్ఛిన్నసాధ్యనిష్ఠప్రతియోగితాత్వాదిబాంగడిత్వే ॥ అధర్మానవచ్ఛిన్నత్వనివేశాదేవ ఉపపత్తౌ సాధ్యతావచ్ఛేద
కాతిరిక్తాంశం త్వర్థమితి చేత్ ప్రకృత ధర్మానవచ్ఛిన్నత్వస్య నిశ్చేభ్యత్వేమవిశిష్టాభావనాతిరిక్తిత్వసంగతేః అయోంతిరిక్తాంశానుసరణంసంయోగేనవహ్నిమత్త్వధర్మా
భావాంతర్ధృతసంబంధావచ్ఛిన్న అవచ్ఛేదకతాకప్రతియోగితాక అభావపరత్వేప్యుపపత్త్వంథ సంగతిరితి వాచ్యం ధర్మపదస్యాత్రయథావేద్యంబిష్ఠుంబంధేనవృత్తిమ
త్వార్థకతయాంధూలాదెసాంద్రకధర్మపువత్వస్యన్నత్వాత్ గగనాదేశ్చ కాలికాదిసంబంధేనావృత్తిమత్వాన ఘటవగమాదిత్వాపత్తౌ వస్తుతస్తు కాలికాదిసంబంధే
న గగనాదెవృత్తిమత్వపత్తైసాధ్యస్వరూపసంబంధాంతరావచ్ఛిన్నాభావమాదాయలక్షణసంగమనియమ్యం ॥ తత్రాధర్మానవచ్ఛిన్నత్వమాత్రనివేశే సంభవసాధ్యతావచ్ఛేద
కాతిరిక్తేతి ప్రమేయసాధ్యకత్వెసంయోగాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకప్రమేయాభావస్య సమ్మతెలవ్యాప్త్యవృత్తిత్వయాంతత్వాప్రసిద్ధికరణాయితి విశేషణసత్వాత్
ప్రతియోగితాసామానాధికరణ్య ఘటకవృత్తిత్వస్యసంబంధస్యపర్యవసన్నతయాం యథాతథంబిధ్వభావారితాదిసంబంధమాదాయాపిలక్షణగమనసంభవః సాధ్యవృత్తిరి
తిసాధ్యతక్షితసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రవృత్తసాధ్యాభావమాదాయావప్రమేయాదిసాధ్యకేవలాన్వయిన్యవ్యాప్తిప్రమేయత్వాదిసాఘటకపతియోగభయాభేద

మాదారభ్యావయవలక్షణసమవాయికారణసంభవేద్ధర్మపదార్థస్య ధర్మ ఇతి వాచ్యం ఘటాదిషు ఘటత్వాదేరధికరణసాంకర్యేణ వ్యాప్యత్వేనాతుల్యవ్యక్తిభేదాభావేన జాతిత్వసంయోగితసంయోగానసమవాయి
నఘటమవాంతయనుసారంభావమాదాయవ్యాప్తివ్యాప్తిర్వారణాయధర్మవిధయాంసాంఖ్యతాంవచ్ఛేదకతాతిరిక్తత్వవిశిష్టాశ్రయతయాసంభవతాందవత్వావారణాయ వతన్నివేశనప్రయో
జ్యేతవాచ్యమితిధ్యేయం॥ అథ ద్రవ్యాన్యద్రవ్యసమవేతవృత్తిత్వాభావమాదాయ తత్త్వాపత్తిర్నం ప్రతి వాచ్యదిత్యుం॥ అత్రాత్ర యోగ్యసమవేతాంశవిశేషణదేవ ప్రసరేణుత్వే త్వాభావమా
దిషుమాదాయద్వ్యణుకారవారణాసంభవాద్గురుతరద్రవ్యాంగవృత్తిత్వేనోక్తతాంవచ్ఛేదకతాతాంనివేశనమనర్థకమితిచేన్న పరమాణ్వంతరాభావేద్రవ్యవృత్తిత్వాభావమాదాయ
వత్తివారణాయావయవత్వంకృత్యదంకేనివేశాసంభవాదితిధ్యేయం అథసంయోగాంభావమాదాయ తద్వృద్ధిష్వత్రావ్యాప్తివారణాయ ప్రవిశిష్టపదోపాదానం
అథాత్రవవిషమాణ్నూరాదిత్వాత్రాపి మనవశసియుల్యవవిషసంయోగత్వరూపాంభావవృత్తాద్రావిధద్వాభావి భూంతవాంత్యదితరూపపుషెదెనప్రతియోగిసామానాధికరణ్యవిరహాద
వ్యాప్తిసంభవేనప్రలాంతరానుధావనమసంగతమితిచేన్నసంయోగాంభావసాంఖ్యకత్వేగగనవృత్తిత్వవిశిష్టవాంత్యతాంద్వాభావమాదాయ ప్రతియోగివయ్యుధితర
శ్రేఘుటుతవ్యాపకతావచ్ఛేదకవ్యాప్తిసంభవాదేతత్కాలోక్తమితివాచ్యం పద్ధతియ్యపరమాణ్వాదివృత్తిత్వవిశిష్టవాంత్యత్వాద్ధాభావస్యప్రతియోగివయ్యధికరణ
ఘటత్వనిరుక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వపాత్వధితరణావసెదెనప్రతియోగిసామానాధికరణ్యవిరహాదేవవిషమాణ్నూరాదిత్వాత్రావ్యాప్తి
సంభవాత్ అత్ర కేచిత్ మూర్తమాత్రస్యదిగుపాధిత్వమతేపరమాణువృత్తిత్వవిశిష్టవాంత్యత్వాద్ధాభావస్యాపిపరమాణువృత్తిత్వాద్వ్యత్తత్వాత్ వ్యాప్తిసంభవే